

Kandidatuppsats i offentlig förvaltning [HT15]

Förvaltningshögskolan, Göteborgs universitet

Ellinor Alvesson

Philippa Vrachas

Handledare: Louise Skoog

Examinator: Stig Montin

Demokratiska Ideal

En fallstudie om folkomröstningen gällande
trängselskatten i Göteborg.

GÖTEBORGS UNIVERSITET

Sammanfattning:

Denna uppsats är en fallstudie som ska visa hur demokratiska ideal kan ta sig i uttryck i partiets ställningstagande i ett specifikt fall. Utgångspunkten för uppsatsen är det specifika fallet folkomröstningen angående trängselskatten som genomfördes i Göteborg 2014 och debatten runt omkring. Syftet med studien är att visa de olika sätt som demokrati kan ta sig i uttryck på kommunala nivå. Genom att använda oss av fyra demokratiska ideal, deliberativa-, direkt-, konkurrens- och valdemokratiska ideal, vill vi skapa belysa att det går att vara demokratiska på olika sätt.

Vi har besvarat vår frågeställning genom textanalyser av relevant material där vi tar de olika partierna, Vägvalet, Socialdemokraterna, Miljöpartiet och Moderaterna, och undersöker vilka demokratiska ideal som genomsyrar deras politik i det unika fallet.

Nyckelord:

Trängselskatten, folkomröstning, folkinitiativ, deliberativdemokrati, direktdemokrati, konkurrensdemokrati, valdemokrati, Vägvalet, Socialdemokraterna, Miljöpartiet, Moderaterna

1. Innehållsförteckning

2.	Inledning	- 4 -
3.	Syfte	- 7 -
3.1.	Frågeställning	- 7 -
4.	Tidigare Forskning.....	- 8 -
5.	Teoretisk Referensram	- 12 -
5.1.	Deliberativ demokrati.....	- 12 -
5.2.	Direkt demokrati	- 14 -
5.3.	Konkurrensdemokrati.....	- 16 -
5.4.	Valdemokrati.....	- 18 -
5.5.	Sammanfattning av de demokratiska idealen.....	- 21 -
6.	Metod	- 22 -
7.	Empiri	- 26 -
7.1.	Vägvalet	- 26 -
7.2.	Socialdemokraterna.....	- 29 -
7.3.	Miljöpartiet.....	- 32 -
7.4.	Moderaterna	- 35 -
8.	Analys	- 39 -
8.1.	Deliberativ demokratisyn.....	- 39 -
8.1.1.	Vägvalets koppling till deliberativ demokrati.....	- 39 -
8.1.2.	Miljöpartiets koppling till deliberativ demokrati.....	- 40 -
8.1.3.	Moderaternas koppling till deliberativ demokrati.....	- 40 -
8.2.	Direkt demokratisyn.....	- 41 -
8.2.1.	Vägvalets koppling till direkt demokrati	- 41 -
8.2.2.	Miljöpartiets koppling till direkt demokrati.....	- 41 -
8.2.3.	Moderaternas koppling till direkt demokrati	- 41 -
8.3.	Konkurrensdemokratisyn	- 42 -
8.3.1.	Socialdemokraternas koppling till konkurrensdemokrati	- 42 -
8.3.2.	Miljöpartiets koppling till konkurrensdemokrati	- 43 -
8.3.3.	Moderaternas koppling till konkurrensdemokrati.....	- 43 -
8.4.	Valdemokratisyn	- 44 -

8.4.1.	Socialdemokraternas koppling till valdemokrati	- 44 -
8.4.2.	Miljöpartiets koppling till valdemokrati	- 44 -
8.4.3.	Moderaternas koppling till valdemokrati.....	- 45 -
9.	Slutsatser	- 46 -
10.	Referenslista.....	- 49 -

2. Inledning

Sverige är en demokrati, något som Sveriges Riksdag definierar som att det handlar om alla människors lika värde och rättigheter, och även medborgarnas möjligheter att vara med och bestämma. De betonar det faktum att det finns flera olika definitioner av begreppet demokrati.¹ I Regeringsformen uttrycker att ”*All offentlig makt i Sverige utgår ifrån folket*”. Detta innebär att Riksdag och Regering är folkvalda representanter som ska företräda medborgarnas vilja. Vidare beskriver regeringsformen att ”*den svenska folkstyrelsen bygger på fri åsiktsbildning och på allmän och lika rösträtt*”.² Men det finns många olika demokratiska ideal, som kan vara likvärdiga. Medborgarna har olika mycket inflytande i de olika demokratiska idealen.

Det pågår idag en samhällsdebatt i Göteborg kring trängselskatten. Trängselskatten infördes i Göteborg den 1 Januari 2013 och den har som syfte att delfinansiera Västlänken som är ett infrastrukturprojekt, men den har även som syfte att minska trängseln och förbättra miljön.³ I Göteborgs kommunfullmäktige är alla partier positivt inställda förutom Sverigedemokraterna och Vägvalet, som är ett lokalt parti som startades 2010 som en reaktion mot just trängselskatten.⁴ Folkomröstningar kan uppstå på två olika sätt antingen på initiativ av kommunfullmäktige eller av medborgare som ett folkinitiativ, som är ett sätt för medborgarna att påverka politiken. Traditionellt sätt har den kommunala nivån större inslag av denna typ av direktdemokrati än på statlig nivå som karakteriseras av representativa val med inslag av deltagardemokrati. För att kommuninvånare ska kunna kräva en folkomröstning krävs det ett antal åtaganden. Minst tio procent av de röstberättigade i kommunen ska ge sitt stöd till folkinitiativet och en tidsram kring införskaffandet av namnunderskrifter som stöd för initiativet är högst sex månader. Det som ska röstas om måste befinna sig under kommunfullmäktiges befogenheter. Samt att två tredjedelar av kommunfullmäktige inte ska motsätta sig förslaget om

¹ Sveriges Riksdag. (2013). *Demokrati*. Hämtad 2015-11-12. från <http://www.riksdagen.se/sv/Sa-funkar-riksdagen/Demokrati/>

² SFS 1974:152. *Kungörelse om beslutad ny regeringsform*. Stockholm: Justitiedepartementet

³ Trafikverket. (2014). Trängselskatt i Göteborg. Hämtad 2015-12-09 från <http://www.trafikverket.se/naradig/Vastra-gotaland/Vastsvenska-paketet/Trangselskatt-i-Goteborg---Vastsvenska-paketet/>

⁴ Sveriges Radio. (2014). *Kritik mot Göteborgs Politiker efter nej till trängselskatt*. Hämtad 2015-10-13, från <http://sverigesradio.se/sida/artikel.aspx?programid=83&artikel=5988708>

folkomröstning. 2011 tillkom det en ny reform kring folkinitiativ som gör de svårare för kommunala representanter att gå emot initiativet.⁵

Det har initierats två folkinitiativ för en folkomröstning gällande trängselskatten. Det senare folkinitiativet ledde till en folkomröstning som hölls i samband med de allmänna valen 2014. Medborgarna i Göteborg fick svara på frågan ”Anser du att trängselskatten ska fortsätta i Göteborg efter valet 2014?”. Resultatet blev att 57 % röstade nej och 43 % röstade ja. Men kommunfullmäktige beslutade att trängselskatten inte kommer försvinna.⁶ Debatten handlar idag inte längre på alla plan om det ursprungliga ämnet som är själva trängselskatten utan numera handlar debatten även om det demokratiska perspektivet på beslutsfattandet. Ett partis politik färgas av vilket demokratiskt ideal de väljer att arbeta utifrån, vilket resulterar i att den reella politiken påverkas av de olika demokratiska idealen.

I debatten angående folkomröstningen angående trängselskatten har Vägvalets partiledare Theo Papaioannou har sagt i ett tal att:

”I en demokrati anses dialog och debatt inte vara en bromskloss, utan en nödvändig förutsättning för varenda klokt beslut. I Göteborg existerar ingen dialog, det har aldrig varit en dialog. ... Det råder ett stort demokratiskt underskott i Göteborg”⁷

Anna Johansson (s) försvarar besluten angående trängselskatten och västlänken med att alla beslut som tagits har varit demokratiska. Vidare belyser Johansson demokrati dimensionerna och komplexiteten kring demokratiskt tagna beslut.

”När man säger att det här inte är ett demokratiskt beslut. Då underkänner man ju hela den representativa demokratin och legitimiteten för den. Riksdagen fattar massor av beslut som slår rakt in i människors plånböcker. Man kan tycka illa om besluten, men det är ingen som hävdar

⁵ Jungar, A. (2013). *Det reformerande folkinitiativet Erfarenheter 2011-2013*. (SKL- rapport, 2013). Stockholm: Sveriges Kommuner och Landsting, Södertörns högskola s. 6-7

⁶ Wikström, S. (2015, 19 Mars). Trängselskatten blir kvar i Göteborg. *GT*. Hämtad 2015-12-16 från www.expressen.se/gt/trangselskatten-blir-kvar-i-goteborg/

⁷ [Göteborg21]. (2015-09-03). *Theo Papaioannou: Jag gråter för Göteborg under Hulthéns ledning* [Videofil]. Hämtad från <https://m.youtube.com/watch?v=xcDFmtbDD58>

*att de är odemokratiska. Det finns en del inslag i debatten, på en principiell nivå, som man kanske måste resonera kring när det lugnat ned sig.”*⁸

Vad vi ser är en komplex situation som har uppstått mellan olika partier i Göteborg. De går att se att i Göteborg har det i förlängning av debatten kring trängselskatten skapats en diskussion mellan partierna om demokrati, vad är demokratiskt? De olika partierna hävdar alla att de agerar demokratiskt. Men det är problematiskt då det finns flera olika definitioner av demokrati och många olika demokratiska ideal kan användas för att förklara vad som är demokratiskt. Kan de alla vara demokratiska utifrån olika demokratiska ideal?

⁸ Larsson, A. (2015-05-09). Anna Johansson: Inget kan stoppa Västlänken. *Göteborgs Posten*. Hämtad 2015-11-12, från: <http://www.gp.se/nyheter/goteborg/1.2709604-anna-johansson-inget-kan-stoppa-vastlanken#sthash.4waA5W05.dpuf>

3. Syfte

Vårt syfte med uppsatsen är att undersöka partiers olika demokratisyn som genomsyrar deras ställningstagande gällande folkomröstningen om trängselskatten i Göteborg. Vi vill skapa en förståelse för hur demokrati kan ta sig i uttryck på olika sätt, eftersom det inte bara finns en definition av demokrati utan flera olika spår. För att skapa en förståelse vill vi undersöka olika partiers ställningstagande en specifik fall, folkomröstningen i Göteborg. Genom att studera olika demokratiska ideal som vi undersöker på en kommunal nivå vill vi skapa en förståelse kring under vilka olika demokratiska ideal partierna kan placeras in under.

3.1. Frågeställning

Vilka demokratiska ideal genomsyrar partiernas ställningstagande angående folkomröstningen gällande trängselskatten i Göteborg?

4. Tidigare Forskning

Tidigare forskning består i denna uppsats av mycket empirisk forskning eftersom vi finner att det är det som är intressant för vår uppsats. Forskningsfältet demokratiska ideal är ett väldigt brett område och nedanstående är det som vi anser vara mest relevant för vårt forskningsområde eftersom vi utgår ifrån just demokratiska ideal. Mycket av forskningen handlar också om den kommunala nivån, i Sverige, vilket är den nivån vi har valt att undersöka.

Forskning kring demokratiska ideal på kommunal nivå, är något David Karlsson, docent på Förvaltningshögskolan i Göteborg, har forskat mycket på. I en rapport från 2006, *Den Svenska Borgmästaren. Kommunstyrelsens ordförande och den lokala demokratin*.⁹ I rapporten diskuteras bland annat hur kommunstyrelse ordföranden i Sverige ser på medborgarna sätt att styra över demokratin.¹⁰ Karlsson har även tillsammans med Mikael Gilljam och Anders Sundell gjort en studie som har som syfte att se hur Sveriges kommunpolitiker förhåller sig till representativ- samt deltagardemokrati.¹¹ Båda undersökningarna kommer fram till liknande resultat, att i Sverige föredrar politiker en liberal valdemokrati, medborgarna använder sin demokratiska rätt att styra genom val i större utsträckning än andra europeiska länder.¹² Ordföranden anser även att det bästa sättet för medborgare att delta i demokratin är att vara delaktig i ett parti. Direkt- och deltagardemokrati avfärdas och i en jämförelse med andra europeiska länder ligger Sverige högt upp av de som är skeptiska till deltagardemokrati.¹³ Karlsson drar slutsatserna att kommunpolitiken präglas av liberal valdemokrati, folket styr igenom demokratiska val och på detta sätt är de delaktiga i politiken.¹⁴ Karlsson, Gilljam och Sundell belyser även skillnaderna i ställningstagande mellan partier. I deras undersökning konstaterar de att det finns ett starkare stöd för deltagardemokrati bland mindre partier, t.ex.

⁹ Karlsson, D.(2006). *Den Svenske Borgmästaren. Kommunstyrelsens Ordförande och den Lokala Demokratin*. (2006:80). Göteborg: Förvaltningshögskolan, Göteborgs universitet. S 4

¹⁰ Ibid, s.14

¹¹ Gilljam, Mikael, David Karlsson & Anders Sundell [2010-05-19]: Politikerenkäten, blogg på Dagens Samhälles webbplats [<http://politikerenkat.dagenssamhalle.se/2010/05/kommunpolitiker-tycker-inte-om.html>]

¹² Karlsson, D.(2006). s.14

¹³ Ibid, s.12

¹⁴ Ibid, s.104

Vänsterpartiet och Sverigedemokraterna, anti-etablissamangpartier, och den representativa demokratin får stöd hos större- och mittenpartier.¹⁵

Karlsson och Gilljam har även undersökt hur kommunpolitiker upplever olika aktörers inflytande i politiken i rapporten *Den lokala demokratis utmaningar*. Vad som framgick var att de politiker som ansågs besitta mest makt var kommunstyrelsen, det vill säga det verkställande organet som är indirekt valda. De aktörer som sågs ha minst inflytande var medborgarna.¹⁶

I rapporten framgår det att sambandet mellan partifärg och synen på representativ och deltagande demokrati tolkas som svagt av författarna, storleken på partiet påverkar mer. Större partier, så som Socialdemokraterna och Moderaterna, är mer positiva för det representativa synsättet medan de mindre, ofta lokala partierna, är mer positiva mot deltagande demokrati.¹⁷ Vidare tar de upp problematiken kring folkomröstningar och folkinitiativ. De kan identifiera att politiker är allmänt kritiska till folkomröstningar och ifall man är positivt inställd till de anser att resultatet av kommunvalet väger tyngre.¹⁸ Förklaringen eller ursäkten till att gå emot en folkomröstning beskrivs som att politiker upplever att det oftast handlar om frågor de anser att de inte kan ändra sin ställning i.¹⁹ Inom kommunalpolitiken dominerar den representativa demokratin och poängterar författarna att deltagardemokratin lätt kan uppfattas som ett spel för gallerierna ifall det som medborgarna ser det som att de inte tas på allvar i frågor de engagerar sig i.²⁰ Åsa Bengtsson menar i boken *Politiskt Deltagande*, att politiker använder folkomröstningar för att hantera kontroversiella frågor och stärka sin egen popularitet och trovärdighet.²¹

Det har gjorts ett flertal demokratiutredningar. Dessa är i sig inte forskning, men när vi har läst om ämnet har det ofta refererats till de olika demokratiutredningarna. De handlar om

¹⁵ Gilljam, Mikael, David Karlsson & Anders Sundell [2010-05-19]

¹⁶ Karlsson, D. Gilljam, M. (2014). *Den lokala demokratis utmaningar*. (Demokratiutredning2014). Göteborg. s.7-8

¹⁷ Ibid, s.18

¹⁸ Ibid, s.32

¹⁹ Ibid, s.33

²⁰ Ibid, s.35

²¹ Bengtsson, Å. (2008). *Politiskt deltagande*. Lund: Studentlitteratur. s.210

demokratiska ideal i Sverige, därför anser vi att det är relevant för oss, trots att det inte är forskning, att ta upp dem i tidigare forskning. I demokratiutredningen från 1998, *Lokala demokratiexperiment – Exempel och analys*, betonar de problematiken med medborgerligt inflytande i demokratiska beslut. De menar att kommunerna och staten har insikt i att medborgarna vill vara delaktiga i politiska beslut. Vidare hävdar de att det största problemet med medborgarnas deltagande i politiska frågor är angående legitimiteten. I utredningen betonar de att olika medborgare har olika förmågor att påverka, resultatet kan bli att de medborgare med störst resurser får mest makt.²² Åsa Bengtsson betonar samma problem, att vissa grupper i samhället får en större plattform att föra fram och påverka demokratin och beslut än andra. I demokratiutredningen anser de även att särintresset kan komma före det allmännas intresse, särintressen kan hota allmänintressen, om en situation har ett stort engagemang kan fokus tas ifrån en situation som har ett större behov av resurser. Samt att de som inte är demokratisk valda kan ha inflytande i allmänheten kan ses som odemokratiskt.²³

Nästa demokratiutredning kom 2000, *En uthållig demokrati! Politik för folkstyrelse på 2000-talet*. Syftet var att belysa nya förutsättningar, möjligheter och problem som folkstyret i Sverige möter inför 2000-talet.²⁴ Utredningen betonar att staten och kommunerna ska erbjuda medborgarna möjlighet att delta i den traditionella demokratin, på sådant sätt som medborgaren uppfattar som effektivt och meningsfullt. Men utredningen är kritisk till att medborgarna ska allt för stort inflytande över beslutsprocessen.²⁵ De förespråkar en deltagardemokrati med deliberativa kvaliteter.²⁶ De menar att om medborgarna känner sig delaktiga i den demokratiska processen upplever de den som mer legitim.²⁷ Bengtsson är inne på samma spår och menar att politiker tror att aktivt deltagande kan öka den representativa demokratins legitimitet. Georgina Waylen säger att legitimitetsproblemet gentemot politikerna uppstår då väljare känner sig fränkopplade från politiken.²⁸ Vidare forskning menar att deltagande från väljarna kan lösa

²² SOU 1998:155. *Lokala Demokratiexperiment: exempel och analys*. Stockholm: Kulturdepartementet. s.9 ff

²³ Bengtsson, Å. (2008). s.204

²⁴ SOU 2000:1. *En uthållig demokrati!: Politik för folkstyrelse på 2000-talet*. Stockholm: Kulturdepartementet. s.3

²⁵ Ibid. s.34

²⁶ Ibid. s.23

²⁷ Ibid. s.38

²⁸ Waylen, G. (2015). Engendering the ‘Crisis of Democracy’: Institutions, Representation and Participation. *Government and Opposition*, 50, 495-520 doi:10.1017/gov.2015.7 s.496

delar av problematiken, genom delaktighet skapas legitimitet till den representativa demokratin.²⁹

Den forskning som vi har valt att ta upp i tidigare forskning fokuserar mycket på representativ demokrati och deltagardemokrati. Mycket av forskningen handlar även om den kommunala nivå, och är därför intressant för vårt fall. Men i denna uppsats vill vi undersöka idealen på en djupare nivå, vi vill undersöka utifrån olika typer av deltagar- och representativ demokratiska ideal som finns.

²⁹ Amnå, E. (2006) Playing with fire? Swedish mobilization for participatory democracy, *Journal of European Public Policy*, 13(4), 587-606, DOI: 10.1080/13501760600693952. s.599

5. Teoretisk Referensram

I en språklig betydelse har demokrati definitionen folkstyre eller folkmakt. Demokrati är en styrelseform där folket styr. Det krävs att det finns en stat där politisk jämlikhet går att finna i någorlunda utsträckning.³⁰ I en demokrati är allas röster lika mycket värda och alla är lika inför lagen, fria val är ett krav och yttrandefriheten är grundläggande byggstenar i en demokrati.³¹

Uppsatsen kommer utgå ifrån fyra olika demokratiska ideal: deliberativ demokrati, direktdemokrati, valdemokrati och konkurrensdemokrati. Det deliberativa demokratiska idealet och direktdemokratin är varianter på deltagardemokratiska ideal där just deltagande premieras. Val- och konkurrensdemokrati förespråkar det representativa demokratiska idealet. Representativ- och deltagardemokrati är de ideal som tidigare forskning lyfter som relevanta ideal. Vi vill bredda perspektivet och därför då ta upp olika typer av deltagar- och representativa demokratiska ideal.

5.1. Deliberativ demokrati

Deliberativ demokrati går även under benämningen ”samtalsdemokrati” eller ”diskussionsdemokrati” men dessa begrepp täcker inte hela innebörden av deliberativ demokrati enligt Roth och Premfors³².

I Demokratiutredningen, en SOU som är utgiven av Kulturdepartementet finner vi följande beskrivning av vad deliberativ demokratiteori är:

³⁰ Held, D. (1987). *Demokratimodeller Från klassisk demokrati till demokratisk autonomi*. Göteborg: Bokförlaget Daidalos AB s.17

³¹ Riksdagen. (2015). *Vad är demokrati?* Hämtad 2015-11-24, från <https://www.riksdagen.se/sv/Sa-funkarriksdagen/Fragor--svar/Demokrati/Skriv-in-fragan-har1/?sid=38343>

³² Premfors, R., Roth, K. (2004) *Deliberativ Demokrati*. Lund: Studentlitteratur. s.8

”I den deliberativa demokratiteorin ... betonas argumentationens och samtalets fundamentala betydelse för demokratin. Endast sådan maktutövning kan skapa förtroende som samspelar med övertygelser som uppstått i fria samtal medborgare emellan. Demokratin ger ett ramverk för fri diskussion mellan jämlikar. Politik kopplas till diskussion. Demokratin är därför i behov av arenor där opinioner kan bildas, debatteras och ifrågasättas. I dessa diskussioner underordnas mina intressen det gemensamma bästa.”³³

Frank Cunningham definierar idealets tre grundstenar, att villkoren för demokratisk samexistens fastställs i en öppen diskussion mellan jämlika medborgare, deliberation är bästa sättet för att uppnå rationalitet och legitimitet i beslutsfattandet, och medborgarna ska kunna välja om de vill delta i deliberationen som jämlikar.³⁴

Iris Marion Young beskriver i boken *Inclusion and democracy* att ta beslut genom röstning är något som görs när det inte är möjligt eller för dyrt att uppnå konsensus. För att det ska vara demokratisk process krävs det att det finns yttrandefriheter.³⁵ Enligt Young kopplar människor ihop demokrati med en öppen diskussion och utbytet av åsikter som leder till en överenskommen politik. Demokrati i de deliberativa idealet innebär praktiska resonemang. De som deltar i den demokratiska processen lägger fram förslag för hur olika problem bäst ska lösas och hur behov ska kunna mötas. Genom argument försöker de sedan övertala andra att deras förslag är det bästa. Den demokratiska processen är främst en diskussion kring problem och konflikter. Det är inte genom att se vilket förslag som har flest backare som det går att komma fram till ett beslut utan genom att kolla vilket förslag som anses stöttas av de bästa anledningarna. Young argumenterar för att enligt teorin är ett beslut endast legitimt om de som påverkas är involverade i diskussionen och beslutsfattande. Det kan då diskuteras vilka som blir påverkade av ett beslut och i vilken utsträckning. Ska alla som påverkas även på de mest

³³ SOU 2000:1 s.22ff.

³⁴ Cunningham, F. (2002). *Theories of Democracy: A critical introduction*. Cambridge: Cambridge University Press s.163ff

³⁵ Young, I. M. (2000). *Inclusion and democracy*. Oxford: Oxford University Press. s. 18

triviala sätt även vara involverade i processen?³⁶ Även Cunningham argumenterar för detta och säger att en demokratisk process blir legitim när det tillåts och uppmuntras till diskussion.³⁷

Deliberativ demokrati är enligt Dryzek och Dunleavy grundad i ett antagande att individer har kapacitet att reflektera över deras egna preferenser, deras värderingar och deras bedömningar utifrån deras deltagande i politiska dialoger tillsammans med andra individer. En deliberativ demokrati bygger samhället på att det finns en kontakt mellan medborgarna och politikerna. Medborgarnas förutsättningar och rätt till att vara delaktiga legitimerar besluten, genom medborgarnas medverkande i deliberation kring de frågor som rör besluten. Enligt Dryzek och Dunleavy ska det vara en rättighet för alla.³⁸

Henrik Oscarsson menar att i den deliberativ demokrati ställs det inga höga krav på medborgarna. Medborgarna behöver inte ha någon kunskap eller åsikt förrän efter det deliberativa samtalet har skett. Medborgarna kan bli upplysta till att bli rationella och förnuftiga människor och ytliga opinioner förvandlas till riktiga åsikter när en deliberativ process sker och först då ska de tas i hänsyn.³⁹ De beslut som tas bör accepteras av medborgarna eftersom beslutet har tagits med grund i den deliberativa debatten. I processen har alla argument lyfts fram och ställts mot varandra där bästa argument vunnit. Ett tecken på en misslyckad deliberativ process är ”*dåliga förlorare*”. Detta eftersom i beslutsfattandet ska försöka komma fram till en konsensus, så inga förlorare ska finnas.⁴⁰

5.2. Direktdemokrati

Direktdemokrati är en beslutsform som går ut på att de som är röstberättigade själva ska fatta beslut i enskilda sakfrågor.⁴¹ Att besluta är att själv ta ett beslut, men att ta ett beslut om vem

³⁶ Ibid, s.21-26

³⁷ Cunningham, F. (2002). s. 163-164

³⁸ Dryzek J. & Dunleavy P. (2009) *Theories of the democratic state*. Palgrave Macmillan: London. s.216

⁴⁸ Held, D. (1987). s.225-226

³⁹ Oscarsson, Henrik (2003). *Demokratitrender*. SOM-rapport, 32. Göteborg: SOM-institutet. s.19-20

⁴⁰ Ibid. s.23

⁴¹ Andréén, N. Direkt Demokrati. I *Nationalencyklopedin*. Tillgänglig:

<http://www.ne.se/uppslagsverk/encyklopedi/lång/direkt-demokrati> (hämtad 2015-11-16)

som ska få besluta är enligt Paul Cardon inte att besluta över sig själv, enligt Cardon direktdemokrati den enda demokratimodellen som är fullständig. För att uppnå en fullständig direktdemokrati krävs det att de politiska och ekonomiska strukturer som finns i samhället är baserade på lokala grupper. Att medborgarna är fysiskt närvarande vid beslutsfattande är även ett krav. Det måste finnas en social kontext för medborgarna, en social gemenskap. Medborgarna bör bo i samma miljö, att de genom dagliga erfarenheter blir medvetna och får kunskap om de frågor som diskuteras och som det ska fattas beslut kring. Det är endast genom aktivt deltagande och delaktighet som politiken blir fullständig. Medborgarna ska känna att vad de tycker och deras input är meningsfull och att deras liv och gemenskap inte har bestämts av en utomstående beslutsfattare. Det krävs att de lokala grupperna är autonoma, att de ska vara självständiga och oberoende. Det finns olika direktdemokratiska mekanismer och exempel på dessa är folkomröstningar, medborgarinitiativ och omval.⁴²

Det finns två sidor i diskussionen gällande direktdemokrati. Den ena sidan kan hävdas anse att alla former av direkt röstning underminerar principen om den representativa demokratin, det bör undvikas. Den andra sidan menar då att det finns väldigt få situationer där direkt röstning bör undvikas och att det är ett bra tillvägagångssätt för att följa folkets vilja. Dessa två beskrivningar är dock förenklade och synsättet på de två sidorna är begränsade. Virginia Beramendi, Andrew Ellis, Bruno Kaufman, m.fl. som har skrivit *Direct Democracy: The International IDEA Handbook* hävdar att synsättet även är falskt. Enligt dem kan direkt demokrati och representativ demokrati komplettera varandra istället för att ses som motsatser.

Vidare hävdar de att det är inte bara innehållet av besluten, där intressenter har olika intressen, som kan legitimera politiken utan även vem som äger beslutsprocessen, vid direktdemokrati ska folket äga beslutsprocessen.⁴³

En kritik mot direktdemokrati är att väljarna inte alltid kommer att rösta utifrån frågan som det ska röstas om och faktan kring det, utan väljaren kan färgas av sina åsikter kring partierna som har mandat och det kan påverka resultatet.⁴⁴ I de fall som direktdemokratiska mekanismer har

⁴² Beramendi, V. Ellis, A. Kaufman, B. Kornblith, M. LeDuc, L. McGuire, P. Schiller, T. Svensson, P. (2008). *Direct Democracy: The International IDEA Handbook*. Strömsborg: International IDEA. s.1

⁴³ Ibid, s.1-3

⁴⁴ Ibid, s.3

införts och har blivit en del av det ramverk som utgör politiken, har de nästan aldrig tagits bort igen. Vilket kanske kan förklaras igenom att inget parti vill gå till val på att de inskränka medborgarnas rättigheter och ta bort möjligheter att påverka beslutsfattandet.⁴⁵ Det är inte regelbundet som olika direktdemokratiska mekanismer används men en av de som används är folkomröstning, främst för att anta och legitimera stora institutionella reformer och t.ex. nya grundlagar. Men det är inte alltid folkomröstningar får det resultat som politiker förväntar sig och planerar för.⁴⁶

5.3. Konkurrensdemokrati

Konkurrensdemokrati utvecklades av Joseph Schumpeter vars utgångspunkt var att förklara hur demokrati fungerade i verkligheten. Schumpeter beskriver enligt sig själv en realistisk bild av de demokratiska systemen.⁴⁷ I sin bok *Capitalism, Socialism & Democracy* motsätter han sig den klassiska demokratin då han menar att de förespråkar allmänhetens vilja. Här finner han ett problem då han argumenterar att det inte finns en allmän folkvilja på grund av att människor inte har lika värderingar och önskemål när det kommer till politik.⁴⁸ Den typ av demokrati som förespråkas här beskrivs som en metod. Ett institutionellt arrangemang för att nå politiska beslut. Medborgare väljer ledare och ger då makt till en styrande elit som ska fatta diverse beslut. Eliten konkurrerar i att få så många röster som möjligt och överläts näst intill obegränsad makt. Dock poängteras det att elitgruppen inte endas utgå från sina egna intressen utan den politiska konkurrensen måste skydda demokratin.⁴⁹ Detta genom att medborgare har möjlighet att ersätta sin regering och på så sätt skydda sig mot tyranni.⁵⁰

Schumpeter definierar vad han menar att demokrat är med citatet ”*demokrati är politikerstyre*”. Han förkastar tesen om att demokrati utgår ifrån att det är folket som faktiskt styr. Det enda sätt som folket styr är i valet av ledare. Vidare argumenterar han att politiker är yrkesmän som

⁴⁵ Ibid, s.4-5

⁴⁶ Ibid, s.5

⁴⁷ Held,D. (1987). s.222-223

⁴⁸ Ibid, s.231

⁴⁹ Schumpeter, J. (1947). *Capitalism, Socialism and Democracy*. New York: Harper & Brothers Publishers s.269-271

⁵⁰ Held,D. (1987). s.223

handlar med röster och konkurrerar med varandra för främsta positioner.⁵¹ Schumpeter har en blek människosyn och hans argument för denna typ av elitstyre bottenar i den utgångspunkten. Han ser den vanliga människan som icke kapabel i det politiska samtalet då han utgår ifrån att hen har låg politisk och intellektuell kapacitet. Han argumenterar att den genomsnittliga medborgaren befinner sig på en väldigt låg nivå när det kommer till politisk förståelse att man styrs av impulser och fördomar. Samt att hen inte klarar av att se bortom sitt eget intresse. Utifrån detta konstaterande bygger han sin tes för att medborgare ska ha lite som möjlig inblandning i politiken.⁵² Kritiken kring teorin finns just i detta ställningstagande angående väljarna. Då Schumpeter ifrågasätter väljarnas handlingsförmåga att skapa bildade uppfattningar angående politik. Vad är det som säger att de är kapabla att välja en kompetent ledare? Om de klarar av att välja mellan konkurrerande ledare måste folket ha förståelse i problemen och se skillnader vilket skulle ses som god insikt i politiken. Vidare är det viktigt att betona att då Schumpeter argumenterar att konkurrensdemokrati är just demokratisk men den är starkt elitstyrd. Genom att hävda att människor inte är kapabla till intelligent handlande och ta beslut och befinner teorin inte långt ifrån en teknokratisk världsbild det vill säga antidemokratisk.⁵³

Konkurrensdemokrati ser det politiska valen och partiets agerande som en marknadsprocess där väljarna är konsumenter som politikerna slåss om. Beroende på initiativkraft av personen som ställer upp samt makten bakom dem väljs kandidater. Vidare påpekar teorin att de politiska partierna för en liknande linje då de ställer sig bakom vissa principer och program vilket även det begränsar demokratin. Schumpeter menar att detta är viktigt då partier har rollen som maskiner och fortsätter där sin argumentation till att de bara söker sig efter makt. Dock påstår han att maskinerna är viktiga då vanliga medborgare inte är kapabla att organisera sig och sin politiska vilja. Den representativa demokratin är till för att skapa ordning då väljarna endast ska säga ja eller nej till representanterna. Det är här som det skapas politisk legitimitet det vill säga medborgarnas möjlighet att välja ledare. Dock betonas vikten i att inte gå tillbaka på sitt val. När medborgarna väl har röstat fram en ledare ska man inte försöka påverka dem i efterhand.

⁵¹ Schumpeter, J. (1947). s.284-285

⁵² Held, D. (1987). s.225-226

⁵³ Held, D. (1987). s.241

Det är den valda personens ensak hur den agerar och väljare bör endast använda sin rätt till att rösta som medel för påverkan.⁵⁴

5.4. Valdemokrati

Valdemokratier är ett samlingsbegrepp som syftar på de demokratiideal där det viktiga i regelbundna val mellan olika konkurrerande alternativ betonas som det viktiga. I en valdemokrati kan medborgarna genom att lägga sin röst på olika partier påverka hur politiken utformas. För att detta ska vara möjligt krävs det att medborgarna får väsentlig information om politiken som förts under mandatperioden och hur de ställer sig till framtida politik, vad de ställer upp i val på, detta är extra viktigt under valrörelserna. De folkvalda representanterna kan vara lyhörda för medborgarnas vilja och ha en kommunikation med dem mellan valen men det betonas att mellan valen är det just de folkvalda representanterna som bestämmer och har den beslutsfattande makten. Kommunikationen med medborgarna avgränsas till t.ex. information kring sakförhållanden, lyssna på folkopinionen och ge en motivering för de beslut som fattats. Grunden i denna idealtyp är dock att medborgarna exkluderas från att påverka politiken mellan valen.⁵⁵

Mikael Gilljam och Jörgen Hermansson menar att trots att valdemokrati har sin grund den representativa demokratis mest grundläggande byggsten ska inte ett likhetstecken sättas mellan den representativa demokratin och valdemokratin. En anledning till detta är att nästan alla demokratiska styrelseskick som existerar i dagsläget är representativa, även om olika delar av direktdemokrati kan finnas. Representativ demokrati ska användas som begrepp för att förklara ett redan existerande styrelseskick, valdemokrati däremot är en idealtyp. En annan anledning är motsatsen till en valdemokrati kan vara en representativ demokrati medan en motsats till en representativ demokrati är en deltagardemokrati.⁵⁶

⁵⁴ Held, D. (1987). s.234-235

⁵⁵ Gilljam, M., & Hermansson, J. (2003). *Demokratiska mekanismer*. Malmö: Liber. s.15-16

⁵⁶ Ibid. s.16

En version av valdemokrati är Joseph Schumpeters konkurrensdemokrati där den enda kontakten mellan politikerna och medborgarna sker i efterhand för att utkräva ansvar. Andra versioner av valdemokrati särskiljer sig från Schumpeters konkurrensdemokrati på två sätt. Medborgarna måste inte rösta utifrån vad som hänt under tidigare mandatperiod, de behöver alltså inte bara använda valen som en mekanism för ansvarsutkrävande. Medborgarna kan basera sitt val på vad partierna och politikerna vill uträtta under mandatperioden som kommer följa. Det andra sättet som valdemokrati särskiljer sig ifrån konkurrensdemokrati är att viss kommunikation mellan medborgare och folkvalda representanter sker mellan valen.⁵⁷

Två demokratiska mekanismer som är viktiga gällande valdemokrati är först ansvarsutkrävande som sker i efter hand. Idéen och meningen med detta är de folkvalda representanterna ska ha möjlighet att utforma politiken på det sätt de anser är bäst och medborgarna ska då i efterhand utvärdera de insatser som gjorts. Här belönar eller straffar medborgarna politikerna för deras handlande. Den andra är mandatgivande, där partierna genom sitt valmanifest får röster, eftersom medborgarna kollar mot framtiden och ger partierna mandat för sin politik. Men eftersom vi lever i en värld som ständigt förändras kan det partierna lovat snabbt bli föråldrat och orealistiskt och då kan det som väljare vara mer rationellt att lägga sin röst på det val som har en dokumenterad pålitlighet.⁵⁸

Henrik Oscarsson anser i boken *Demokratitrender* att valdemokrati kan hävdas vara en grundsten i den representativa demokratin där deltagardemokratin sedan står för omfattningen och utbredningen, och samtalsdemokratin för kvaliteten på demokratin. Oscarsson menar att valdemokratin kan vara en nödvändig förutsättning för deltagar- och samtalsdemokrati.⁵⁹

Medborgarna måste i en valdemokrati aktivt utkräva ansvar av de folkvalda representanterna vid de regelbundna valen. Eftersom politikerna kommer ha en starkt vilja att bli omvalda vid framtida val kommer de att vara lyhörda och representera medborgarna under hela mandatperioden. För att ansvarsutkrävandet ska kunna fungera krävs det då att medborgarna är

⁵⁷ Ibid. s.16-17

⁵⁸ ibid s.17

⁵⁹ Oscarsson, Henrik (2003). s.10

politiskt aktiva även mellan valen, under hela mandatperioden. Men Oscarsson menar att det finns saker som har större betydelse för förverkligandet av folkviljan än ett högt politiskt deltagande bland medborgarna och det är att det ska finnas en hög grad av åsiktsöverensstämmelse mellan de folkvalda representanterna och medborgarna. Idéen med valdemokrati är just att medborgarna delegerar beslutsfattandet och makten till politikerna som de anser är lämpliga mellan valen.⁶⁰

⁶⁰ Ibid. s.12-14

5.5. Sammanfattning av de demokratiska idealen

Demokratiska Ideal:	Deliberativ Demokrati	Direkt demokrati	Konkurrensdemokrati	Valdemokrati
<i>Motiverings principer</i>	Skapar legitimitet och rationalitet genom diskussion och deliberation.	Ett bra tillvägagångssätt för att följa folkets vilja. Används för att legitimera och förankra beslut bland medborgarna.	Det är en metod för att utse dugliga politiker.	Skapar genom legitimitet genom regelbundet ansvarsutkrävande. För att skapa ett upplyst och jämlikt folkstyre.
<i>Syn på väljaren</i>	-Aktivt deltagande av medborgarna. -Medborgaren är kapabel att ta rationella beslut	-Aktivt deltagande av medborgaren -Medborgarna ska ha den beslutsfattande makten	-Människan är inte kapabel att delta i politiken. -Låg politiks intellektuell kapacitet. -Medborgarna är egocentriska	-Medborgaren ska vara aktiv, främst vid valrörelser- -Medborgarna väljer representanter utifrån både ansvarsutkrävande och valmanifest.
<i>Syn på representanterna</i>	Ska träda in när konsensus inte är möjligt att uppnå eller ekonomiskt oförsvarbart.	De representanterna som finns ska lyssna på medborgarnas vilja i så stor utsträckning som möjligt	Representanterna består av en konkurrerande elit av yrkesmän	Ska väljas utifrån vad de gjort och vill göra under kommande mandatperiod. Positiv syn på folkvalda representanter
<i>Möjligheter till ansvarsutkrävande</i>	Det ska inte finnas ett behov för ansvarsutkrävning och idealet ger oss mekanism för det.	Ansaret ligger på alla så inget ansvarsutkrävande krävs.	Sker vid regelbundna val, mellan valen får sker inget ansvarsutkrävande.	Sker vid regelbundna val.

Tabellen är inspirerad av David Helds modeller i boken *Demokratimodeller, Från klassisk demokrati till demokratisk autonomi*.

6. Metod

Utifrån syfte och frågeställning är det lämpligt att genomföra en fallstudie. En klassisk fallstudie beskrivs som en undersökning av en längre period angående ett specifikt avgränsat fall.⁶¹ Fallet i denna uppsats är folkomröstningen gällande trängselskatten i Göteborg som skedde 2014 och debatten runt omkring. Empirin sträcker sig över år då debatten har pågått under en längre tid samt just kring diskussionen om folkomröstningen mellan partier. Införandet av trängselskatt är inte unikt för Göteborg, men debatten angående folkomröstningen kan ses som ett unikt fall. Målet med en fallstudie är belysa fenomenet och para ihop resultatet med utsatt teoretisk ram eller modell. Vilket var det sätt vi valde att utforma vår studie att analysera vårt resultat med specifik teoretisk ramverk.⁶² Alan Bryman ser nackdelen med denna typ av design att det inte går att generalisera och överföra resultatet till andra fall.⁶³ Istället är målet med forskningen att göra en djup granskning av ett enskilt fall. Uppsatsens mål var inte att öppna upp för generalisering för liknande fall utan hur väl materialet stämmer överens med uppsatt teoretisk referensram, de demokratiska idealen.⁶⁴ Undersökningen kan ses som ett bidrag till forskningen då vi genom att undersöka ett specifikt fall bidrar med kunskap till de olika idealen.

Utöver fallstudie har uppsatsen inslag av komparativ karaktär då vi till viss del ställer partierna mot varandra angående deras ställningstaganden.⁶⁵ Tidigare forskning av Karlsson, Gilljam och Sundell visar på att partier har olika demokratisyn beroende på storlek. Vilket gör det intressant att även jämföra partierna för att kunna analysera möjliga likheter eller skillnader i deras ställningstaganden.

I uppsatsen valde vi att undersöka fyra olika partier: Socialdemokraterna, Miljöpartiet, Moderaterna samt Vägvalet. Valet av vilka partier som undersöks är tvådelad. För det första är det de partier som kan ses som centrala aktörer och mest aktiva inom debatten. Den andra

⁶¹ Bryman, A. (2012). *Social research methods*. Oxford: Oxford University Press s.66

⁶² Ibid. s.71

⁶³ Ibid. s. 55

⁶⁴ Ibid, s.57

⁶⁵ Ibid, s.72

delen bygger på Karlsson och Gilljams forskning kring partier. De beskriver att större och mitten partier stödjer till större del det representativa synsättet. Medans mindre partier och partier som kan ses som anti-etablissemang partier har ett starkare stöd i deltagardemokrati. Socialdemokrater och Moderaterna representerar de större partierna medens Vägvalet och Miljöpartiet kan ses som mindre och till viss del emot anti-etablissemang. Detta gav oss den bredd vi behövde i undersökningen för att synliggöra möjliga skillnader eller preferenser i förhållande till demokratiska ideal.

För att besvara forskningsfrågan består utgåva uppsatsen utifrån kvalitativa textanalyser. Genom att läsa vårt utvalda material noggrant hade vi som mening att få fram det väsentliga för vår studie. Genom kvalitativ textanalys ville vi fånga in helheten och tolka underliggande motiv i texterna. Fördelen med denna typ av studie är att det öppnar upp för att få fram information ifrån människor som kan vara svåra att få tag på, i vårt fall högre uppsatta politiker.⁶⁶ Som tidigare forskning påpekar upplevs det av kommunalpolitiker att det är politikerna på högre nivå inom kommunen som har det verkliga inflytandet över politiken och som ses som med mest makt. Vilket var avgörande för oss i val av metod, att utgå ifrån politiker som anses ha högst inflytande för att ge en mer legitim bild av verkligheten. Vi valde att göra två typer av systematiserade undersökningar av det insamlade materialet. En slags beskrivande analys, för att klargöra vilka tankestrukturer som kan finnas hos de centrala aktörer som har haft en viktig roll i debatten och en slags klassificering av innehållet i texterna, för att placera in tankeinnehållet under rätt sammanfattande rubriker, alltså de olika demokratiska idealen. Valet av textanalys tillkom naturligt då uppsatsen består utav att fånga upp och analysera underliggande motiv angående demokratiska ideal hos partier angående folkomröstningen. Bryman beskriver textanalys som en diskret metod då studieobjekt inte har forskaren i åtanke vilket gör att materialet inte är färgat av en reaktion när man vet att man är i fokus för en studie.⁶⁷ Vidare menar Bryman att en textanalytisk studie är endast så bra som materialet man utgår

⁶⁶ Ibid, s.289

⁶⁷ Ibid, s. 289

ifrån. Som forskare måste man vara medveten om validiteten och representativiteten av dokumenten man undersöker.⁶⁸

Den textanalytiska inriktningen vi utgick ifrån är Idé- och ideologianalys. Denna metodologiska inriktning undersöker förekomsten av vissa idéer och ideologier i olika typer av texter. Så som använt i vår uppsats partiprogram och den allmänna samhällsdebatten. Fokus i denna typ av undersökning är i innebörden av texten angående exempelvis en ideologisk förändring inom ett visst parti.⁶⁹ Eftersom vi ville undersöka vilka idéer som genomsyrar olika partiers ställningstaganden utifrån insamlad text blir denna metodinriktning passande för studien. För att ta fram relevant analysinstrument kan man i denna typ av undersökning förhålla sig till olika dimensioner med stöd i exempelvis politisk filosofi. I vår forskningsstudie kan det tolkas som de olika demokratiska ideal som vi har valt att använda som analysredskap kan ses som olika dimensioner.⁷⁰

De texter som undersöks i studien är: olika debattartiklar skrivna av centrala aktörer inom partierna, intervjuer, tal och yttranden samt partiprogram. Vi valde dessa källor för att texterna, utlåtandena och debattartiklarna är primärkällor det vill säga inte tolkat resultat. De kan ses som mer legitimt och ur källkritisk synvinkel säkrare då de inte har omarbetats av en annan instans eller aktör⁷¹. Vi valde att avgränsa materialet från 2010 och framåt då det är det året som Vägvalet bildades. Bryman hävdar dock att använda sig av denna typ av material medför vissa konsekvenser. Framst att det inte är utvecklat för forskningssyfte⁷². De är framför allt artiklar och yttrande med avsikt att rikta sig mot väljaren eller yttre instanser. Detta påverkar såklart retorik och uttryck. Dock gjorde vi den bedömningen att dessa källor är lämpligast att finna det samlade partiets ställningstaganden kring folkomröstningen och demokratiska ideal. Det var vårt uppdrag att tolka texterna och dra slutsatser.

Anledningen till att vi valde att utgå från textanalys och inte intervju är för att få en samlad bild av hela partiets ställningstagande. Med intervjuer kan det vara svårt att avgöra ifall objektet

⁶⁸ Ibid, s.,291

⁶⁹ Bergström, G. Boréus, K. (2005). *Textens mening och makt*. Lund: Studentlitteratur s.19

⁷⁰ Ibid, s.164

⁷¹ Esaiasson, P. Gilljam, M. Oscarsson, H., & Wängnerud, L. (2012). *Metodpraktikan: Konsten att studera samhälle, individ och marknad*. Stockholm: Norstedts Juridik AB. 287

⁷² Bryman. A. (2012). s 515

utgår ifrån egna åsikter eller representerar hela partiet. Genom att utgå ifrån flera olika uttalanden och texter ger det en tydligare bild av vad det samlade partiet har för åsikt och syn på demokrati.

7. Empiri

Nedan följer vårt resultat av insamlingen av material från de fyra partier vi valt att undersöka kring folkomröstningen om trängselskatten 2014. I argumentationen sammankopplas, folkomröstningen angående trängselskatten, Västlänken och Västsvenska paketet eftersom vissa partier väljer att se det som ett enda paket och klarar sig inte utan det andra.

7.1. Vägvalet

Vägvalet uppstod som en reaktion mot trängselskatten och har sedan 2010 varit emot införandet av det. Partiet har varit centrala aktörer i de folkinitiativ som gjorts och varit för att en folkomröstning skulle ske och sedan att resultatet också ska följas.

Under 2013 uttryckte Theo Papaioannou, som är Vägvalets partiledare, att eftersom medborgarna inte fått vara delaktiga i beslutet kring trängselskatten, och det faktum att två folkomröstningar varit uppe på tal, och debatten fortfarande är igång är ett tecken på att allt inte skett demokratiskt.⁷³ Papaioannou säger i flera intervjuer och debattartiklar att han, och Vägvalet alltid vill uppmåna till debatt.⁷⁴ Ingen ska kvävas i debatten och alla som har en åsikt bör uttrycka den, även de som inte håller med Vägvalet.⁷⁵ I en jämförelse med situationen i Stockholm och införandet av trängselskatt där menar Papaioannou att i Göteborg är medborgarna mer irriterade eftersom de känner att de inte fått vara delaktiga i debatten. Han medger att det innan valet 2010 fanns en debatt men den var kvävd och det var Vägvalet som fick upp den till ytan.⁷⁶ Att medborgarna inte fick komma till tals, trots tydliga motsättningar bland medborgarna men även det politiska etablissemanget, menar han är en av anledningarna

⁷³ Papaioannou. T. (2013, 7 Maj). Det går att banta ner paketet. *Göteborgs posten*. Hämtad 2015-12-01 från <http://www.gp.se/nyheter/goteborg/1.1652996--det-gar-att-banta-ner-paketet->

⁷⁴ Ibid

⁷⁵ Hankins. M. (2013, 15 februari). Theo Papaioannou: Man har straffat alla. *GT*. Hämtad 2015-12-01 från <http://www.expressen.se/gt/folkomrosta/theo-papaioannou-man-har-straffat-alla/>

⁷⁶ Hankins. M. (2013, 15 februari).

till att debatten fått sån sprängkraft i Göteborg.⁷⁷ Papaioannou menar att de rödgröna borde ha tillåtit en folkomröstning efter första folkinitiativet, han kritiserar Socialdemokraterna för att de enligt honom lovat väljarna en folkomröstning.⁷⁸ Att de är emot en folkomröstning är enligt han verklighetsfrånvarande och problematiskt eftersom de inte lyssnar på opinionen. Papaioannou kritiserar även Miljöpartiet och menar att de går ifrån sitt partiprogram där de säger att stora beslut ska tas i samråd med medborgarna, t.ex. genom folkomröstningar. *"Jag tycker de är verklighetsfrånvarande och att de inte lyssnar på vad opinionen vill. Framför allt MP sviker sitt partiprogram där det står klart och tydligt att stora beslut ska tas i samråd med medborgarna, t.ex. genom folkomröstningar."*⁷⁹ Det finns verktyg utöver folkomröstningar som kan användas för att medborgarna och politikerna ska komma överens. Vägvalet är ett sådant verktyg, de plockade mandat ifrån de olika valkretsarna, det handlar inte om en splittrad fråga utan det berör alla medborgarna. Om en folkomröstning skulle behövas, alltså om tio procent aktivt kräver det så är det ett resultat av att politikerna agerat fel.⁸⁰

Papaioannou säger i en debattartikel att medborgarna har ett ansvar att informera sig och ha rätt kunskap. Eftersom politikerna i Göteborg uttryckte att trängselskatt inte var något alternativ, och helt plötsligt 2010 kom beskedet att det skulle införas måste debatten ske i efterhand.⁸¹ Men Papaioannou menar att dialogen måste bli bättre mellan politikerna och medborgarna, nu fattas ofta beslut och medborgarna frågas i efterhand, processen sker i fel ordning. Han säger att det politiska systemet mer och mer avskärmar sig från medborgarna och att där de blir valda tänker att de kan göra vad de vill under sin mandatperiod och att invånarna inte vet vad som är bäst för dem själva.⁸² Det måste finnas utrymme för demokratin och möjligheter för medborgarna att hänga med.⁸³

I debatten i fullmäktige angående om en folkomröstning ska ske eller ej debatterar Papaioannou utifrån demokratiaspekten. Han argumenterar för att folkomröstningen måste ske för att

⁷⁷ Offentliga affärer. (2013, 17 oktober). Theo Papaioannou efterlyser öppenhet i Göteborg. *Offentliga affärer*. Hämtad 2015-12-11 från <http://www.offentligaaffarer.se/2013/10/17/theo-papaioannou-efterlyser-oeppenhet-i-goeteborg/>

⁷⁸ Hankins. M. (2013, 15 februari).

⁷⁹ Papaioannou. T. (2013, 7 Maj).

⁸⁰ Hankins. M. (2013, 15 februari).

⁸¹ Hankins. M. (2013, 15 februari).

⁸² Offentliga affärer. (2013, 17 oktober).

⁸³ Hankins. M. (2013, 15 februari).

medborgarna ska få delaktiga i besluten. Folkinitiativet är ett demokrativerktyg och en rättighet för medborgaren, han hävdar att det är en viktig del av den representativa demokratin och att inte tillåta en folkomröstning skulle leda till att medborgarna förskjuts istället för att göra dem delaktiga. Papaioannou riktar mycket kritik mot Socialdemokraterna och Miljöpartiet. Han menar att de 2010 svek Göteborgarna när de inte tillät en folkomröstning. Han tar återigen upp det faktum att Miljöpartiet frångår den del av deras parti program som säger att de vill ha större del deltagardemokrati. Papaioannou tar upp lagändringen som gjordes angående folkinitiativet som hade som syfte att stärka det svenska folkstyret och skapa en kanal mellan folket och politikerna, och menar att Vägvalet som parti uppfyller det genom namninsamlingen som visar att Göteborgarna vill ha en folkomröstning, medborgarnas enda sätt att lyfta sin åsikt i frågan.⁸⁴ Partiet betonar medborgarens rättighet genom debatt och att de representerar folkets vilja. De är de enda som representerar medborgarnas vilja och resterande partier tar inte hänsyn till önskan om folkomröstning.⁸⁵

I en debattartikel skriven av Papaioannou, Tom Heyman, som är vice partiledare för Vägvalet, och Håkan Andersson som är partisekreterare i Vägvalet, 2014, menar de att eftersom de förtroendevalda i Göteborg gick emot resultatet saknar trängselskatten legitimitet. Eftersom majoriteten av medborgarna inte stödjer projektet och skatten bör man ”packa upp paketet”.⁸⁶

2015, i samband med en demonstration mot ”*de etablerade partiernas oförmåga att följa folkomröstningen*” höll Papaioannou ett tal där han uttrycker att dialog och debatt är något som är nödvändigt för att kloka beslut ska kunna tas, det är inte en bromskloss. Men Papaioannou menar att det i Göteborg aldrig funnits någon dialog, det har varit en monolog från de ledande politikerna och efter resultatet från folkomröstningen har det övergått till föraktfullhet. Han anser att det finns ett demokratiskt underskott och det är alliansens och de rödgrönas fel. Det är inte okej att köra över majoriteten som sagt nej. Han säger att vi har två demokratiska verktyg, allmänna val och det förstärkta folkinitiativet som finns för att folkstyret skulle stärkas i

⁸⁴ Yttrande 2013/5 § 9 *Folkinitiativ gällande folkomröstning om trängselskatt i Göteborg*. Tillgänglig: [http://www5.goteborg.se/prod/Intraservice/Namndhandlingar/SamrumPortal.nsf/89EFF47202252541C1257B860020390C/\\$File/Yttrande_2013_nr_5.pdf?OpenElement](http://www5.goteborg.se/prod/Intraservice/Namndhandlingar/SamrumPortal.nsf/89EFF47202252541C1257B860020390C/$File/Yttrande_2013_nr_5.pdf?OpenElement) s.17-18

⁸⁵ Ibid, s.22

⁸⁶ Papaioannou. T. Heyman. T. Håkan. A. (2014, 26 september). Det är enkelt att öppna Västsvenska paketet. *Göteborgs Posten*. Hämtad 2015-12-01 från http://m.gp.se/nyheter/debatt/1.2499897-det-ar-enkelt-att-oppna-vastsvenska-paketet?utm_source=wiki.stoppavastlanken.nu&utm_medium=referral&utm_campaign=redirect

Sverige, en kanal skulle skapas mellan medborgarna och politikerna, men att det i Göteborg har blivit en vallgrav istället. Han menar att Göteborg förvandlas till en stad där den politiska ledningen trampar på göteborgarna, där man hånar medborgarna och göteborgarna förlorar sin rätt att delta i stora beslut. Att inte följa majoritetens beslut är ett hån mot och ett misslyckande för demokratin, en krigsförklaring⁸⁷

I debatten i kommunfullmäktige angående resultatet av folkomröstningen debatterar Papaioannou väldigt likt som i debatten 2013. Medborgarnas åsikt är det som ska följas och är den röst som vägs tyngst.⁸⁸ Att det faktum att det gått bra i kommunalvalet inte betyder att man kan vända sig från folkomröstning, för att det är en annan majoritet som sagt nej i folkomröstningen.⁸⁹ Papaioannou ser det som att medborgarviljan körts över av politikerna när de inte respekterar resultatet av folkomröstningen, och menar att politiker anser sig veta bättre än folket.⁹⁰

7.2. Socialdemokraterna

Socialdemokraterna har haft en samlad konsekvent linje i frågan om en folkomröstning om trängselskatten samt hur man skulle hantera ett sådant resultat. 2011 motsatte partiet förslaget om den första folkomröstningen. Tillsammans med Miljöpartiet och Vänsterpartiet försvarar man sitt ställningstagande med att Göteborgs kommunfullmäktige inte kan ta detta beslut då det är riksdagen som beslutat om trängselskatten. Samt att det ses som meningslöst att rösta om endast en del i det Västsvenska paketet då alla delar är sammankopplade, försvinner trängselskatten faller hela paketet vilket man inte vågar riskera.⁹¹ Kritik från andra partier och

⁸⁷[Göteborg21]. (2015-09-03). *Theo Papaioannou: Jag gråter för Göteborg under Hulthéns ledning* [Videofil]. Hämtad från <https://m.youtube.com/watch?v=xcDFmtbDD58>

⁸⁸ Yttrande 2015/3 § 8. *Hantering av resultat från folkomröstning beträffande trängselskatt mfl frågor.*

Tillgänglig:

[http://www4.goteborg.se/prod/intraservice/namndhandlingar/SamrumPortal.nsf/A92BE574649034C0C1257E290048D326/\\$File/yttrande%202015%20nr%203.pdf?OpenElement](http://www4.goteborg.se/prod/intraservice/namndhandlingar/SamrumPortal.nsf/A92BE574649034C0C1257E290048D326/$File/yttrande%202015%20nr%203.pdf?OpenElement) s.1

⁸⁹ *ibid*, s.100

⁹⁰ *Ibid*, s.59

⁹¹ 2011 Handling 2011/54 *Folkinitiativ genom namninsamling för folkomröstning om trängselskatten i Göteborg.*

Tillgänglig:

[http://www5.goteborg.se/prod/Intraservice/Namndhandlingar/SamrumPortal.nsf/E9BE3ACC764D6034C125786B0049DBB6/\\$File/KF_Handling_2011_nr_54.pdf?OpenElement](http://www5.goteborg.se/prod/Intraservice/Namndhandlingar/SamrumPortal.nsf/E9BE3ACC764D6034C125786B0049DBB6/$File/KF_Handling_2011_nr_54.pdf?OpenElement) s.2

medborgare som ställer sig positivt till en folkomröstning är att de 2006 lovade att de skulle arbeta för en folkomröstning angående införandet av trängselskatt i Göteborg. Dock i efterhand höll man inte det löftet då beslutet senare innefattade hela paketet och inte bara trängselskatt och man anser att det är så pass viktigt för stadens framtid att man inte vill äventyra det. De menar att man inte kan hävda att det finns något demokratiskt underskott i frågan. Alla beslut som togs fattades med mycket stor majoritet av demokratiskt valda församlingar. Vidare påpekar Socialdemokraterna att man hade ett allmänt val mitt i processen följd av ett omval i regionen där diskussionen om infrastrukturpaketet fick stort utrymme, och där mer än nio av tio göteborgare röstade på partier som stod bakom det.⁹²

*"I en representativ demokrati beslutar folkvalda och ansvar utkrävs vid val. 2010 innan beslut hölls val."*⁹³ Så formulerar Anna Johansson nuvarande infrastrukturminister men mellan åren 2009-2014 biträdande kommunalråd i Göteborg sig 2012 angående ifall hon anser att medborgarna hade tillräckligt med information om partiets åsikt innan valet 2010. 2013 gör Johansson ett liknande utlåtande angående demokratisyn och beslutsfattandet:

*"I en representativ demokrati väljer medborgarna politiker som sedan har uppdraget att fatta beslut under den period mandatet varar. När mandatperioden är slut får politikerna stå till svars och söka förnyat stöd för den politik de vill genomföra."*⁹⁴

Detta visar på en konsekvent linje till hur man ser till beslutet som tagits och varför man inte väljer att förespråka för en folkomröstning. Partiet har redan fått legitimitet i sina beslut då de blivit demokratiskt valda och på så sätt fått folkets stöd angående deras politik.

I yttrande från 2013 uttrycker Annelie Hultén, kommunstyrelsens ordförande, följande angående en folkomröstning:

⁹²Socialdemokraterna. (2015). *Här har S i Göteborg samlat vanliga frågor och svar om trängselskatten*. Hämtad 2015-12-17, från

[http://www.socialdemokraterna.se/upload/webbforalla/pd/goteborg/Frågor%20och%20svar%20till%20\(S\).doc](http://www.socialdemokraterna.se/upload/webbforalla/pd/goteborg/Frågor%20och%20svar%20till%20(S).doc)

⁹³Fredriksson, J. (2012, 5 september). Politikerna bluffade om trängselskatterna. *GT*. Hämtad 2015-12-21, från: <http://www.expressen.se/gt/folkomrosta/politikerna-bluffade-om-trangselskatterna/> 5 sep 2012

⁹⁴Johansson, A. (2013). Folkomrösta om hela paketet. *Ny tid*. Hämtad 2015-12-21, från <http://www.nytid.se/default.aspx?page=3&ledarenytid=230> 2013

*”Vad som gör mig orolig är att man pratar om demokrati, som om folkinitiativet är den demokratiska möjligheten vi har. I den diskussionen tycker jag man förringar att vi har allmänna val och det är grunden i detta landet”.*⁹⁵

Citatet belyser partiets kontinuerliga ställningstagande till demokratiaspekten i frågan, att vi i Sverige har flera typer av möjlighet att påverka politiken och att den representativa demokratin är det viktigaste inom beslutsprocessen. 2015 gör Anna Johansson ett liknande uttal angående den representativa demokratin: *”När man säger att det här inte är ett demokratiskt beslut. Då underkänner man ju hela den representativa demokratin och legitimiteten för den.”*⁹⁶ Här finner man partiets ställningstagande kring demokratiperspektiv samt vilken typ av besluts församling man anser är mest legitim och viktigast att utgå ifrån.

På Socialdemokraternas hemsida 2015 betonar partiet problematiken med den typ av beslutsprocess då de allmänna valen och partierna som ställer upp erbjuder ett helhetsperspektiv på politiken och vad de vill ska ske i framtiden. Men vid en folkomröstning så ses ofta bara en liten del av perspektivet. Att majoriteten av partierna varit eniga och att byggandet har startat ser de som argument för att projektet ska fortsätta gå framåt. De inser själva att de går emot folkviljan och säger att de förstår medborgarnas besvikelse, men trängselskatten är det bästa alternativet.⁹⁷

I yttrandet från 2015 angående till hur man ställer sig till resultatet av folkomröstningen anser socialdemokraterna att det är mer legitimt att lyssna till resultaten av de allmänna kommunvalet än resultatet angående folkomröstningen i frågan om trängselskatten. Johan Nyhus, kommunalråd och ordförande i trafiknämnden⁹⁸, menar att man som parti kontinuerligt varit tydliga med var man ställer sig i frågan och att man har diskuterat det med väljarna. Nyhus uppmärksammar att det har varit en svår fråga att ta beslut om att gå emot en folkomröstning.

⁹⁵ Ibid

⁹⁶ Larsson, A. (2015-05-09). Anna Johansson: Inget kan stoppa Västlänken. *Göteborgs Posten*. Hämtad 2015-11-12, från: <http://www.gp.se/nyheter/goteborg/1.2709604-anna-johansson-inget-kan-stoppa-vastlanken#sthash.4waA5W05.dpuf>

⁹⁷ Socialdemokraterna. (2015). *Västsvenska paketet behövs för stadens framtid*. Hämtad 2015-12-04 från www.socialdemokraterna.se/Webben-for-alla/Partidistrikt/Goteborg/Nyheter/Vastsvenska-paketet-behovs-for-stadens-framtid/

⁹⁸ Göteborgs Stad. (2015). *Samtliga nuvarande politiska uppdrag för Johan Nyhus (S)*. Hämtad 2015-12-16 från <http://www9.goteborg.se/fortroendevalda/person-uppdrag.asp?inr=3066>

Dock menar har att eftersom man som parti har varit tydliga genom sin valrörelse att resultatet är rådgivande säger de ja till det Västsvenska paketet och till investeringarna.⁹⁹ Vidare belyser man komplexiteten att följa två valresultat då man samtidigt röstade till bland annat kommun och riksdag. I det valet fick Socialdemokraterna 22,39% i kommunvalet dubbelt så mycket som Vägvalet och Sverigedemokraterna (de partier som ställer sig positiva till folkomröstningen). Man väljer att luta mot de siffrorna än folkomröstningen som Nyhus flertalet gånger betonar är rådgivande.¹⁰⁰

7.3. Miljöpartiet

2013 sa dåvarande gruppleddare för Miljöpartiet Kia Andreasson i en intervju i GP att deras främsta argument för att vara emot en folkomröstning är att det är ett paket, utan trängselskatten försvinner paketet. Utan trängselskatten finns det inte möjligheter att uppnå miljömålen. Hon menar att det är mer ansvarsfullt att säga nej redan nu än att låta medborgarna tro att något kommer ändras vid ett nej i en folkomröstning. Andreasson säger ”Att ha en folkomröstning och inte följa resultatet skapar tryckt och dålig stämning. En folkomröstning är inte en enkel svart eller vit fråga”, på detta sätt motiveras alltså deras ställningstagande emot att en folkomröstning skulle ske.¹⁰¹

I ett yttrande gällande om folkomröstningen skulle genomföras eller ej menar partiet att trängselskatten inte kan ses som en enskild fråga utan måste ses ihop med det Västsvenska paketet. De säger även att besluten som tagits varit demokratiska och att frågan varit uppe i två val. De respekterar folkinitiativet men menar att medborgarna inte har kunskap om konsekvenserna vid ett nej och det är inte möjligt att få en överblick heller.¹⁰²

⁹⁹ Yttrande 2015/3 § 8. *Hantering av resultat från folkomröstning beträffande trängselskatt mfl frågor.*

Tillgänglig:

[http://www4.goteborg.se/prod/intraservice/namndhandlingar/SamrumPortal.nsf/A92BE574649034C0C1257E290048D326/\\$File/yttrande%202015%20nr%203.pdf?OpenElement](http://www4.goteborg.se/prod/intraservice/namndhandlingar/SamrumPortal.nsf/A92BE574649034C0C1257E290048D326/$File/yttrande%202015%20nr%203.pdf?OpenElement) s.42

¹⁰⁰ Ibid s.57

¹⁰¹ Grahn-Hinnfors. G. (2013, 22 Maj). Så säger partierna om trängselskatten. *Göteborgs Posten*. Hämtad 2015-12-13 från <https://www.gp.se/nyheter/goteborg/1.1685093-sa-sager-partierna-om-trangselskatten?m=print>

¹⁰² Handling 2013/86. *Folkinitiativ avseende trängselskatten i Göteborg*. Tillgänglig

[http://www5.goteborg.se/prod/Intraservice/Namndhandlingar/SamrumPortal.nsf/F916A6048FDF5D5FC1257B6D00231ED0/\\$File/Handling_2013_nr_86.pdf?OpenElement](http://www5.goteborg.se/prod/Intraservice/Namndhandlingar/SamrumPortal.nsf/F916A6048FDF5D5FC1257B6D00231ED0/$File/Handling_2013_nr_86.pdf?OpenElement)

I debatten i kommunfullmäktige kring genomförandet av folkomröstningen debatterar Andreasson och Ulf Kamne, nuvarande gruppleddare för Miljöpartiet i Göteborg, för att de står tillsammans med de rödgröna partierna och att de motsätter sig folkinitiativet. Andreassons argument är att de varit ärliga mot sina väljare,¹⁰³ de har stått för samma sak i tre val, haft ett tydligt program sedan 2002.¹⁰⁴ Även om de förespråkar mer delaktighet från medborgarna genom t.ex. folkomröstningar, något Vägvalet poängterar under debatten, menar de att demokrati inte är svart eller vit. De understryker att vi har en representativ demokrati och eftersom de varit ärliga med sitt program fått mandat för att ta beslut kring trängselskatten, har de uppfyllt demokratikraven.¹⁰⁵

Ulf Kamne uttrycker att de som parti välkomnar folkomröstningar, men hade velat se utformningen mer som i Stockholm, att trängselskatten infördes på prov och sedan ett beslut genom folkomröstning angående om den skulle vara permanent eller avvecklas.¹⁰⁶

I Miljöpartiets kommunpolitiska handlingsprogram för 2014-2018 uttrycker partiet att deras mål är att makten i Göteborg ska decentraliseras och göteborgarna ska, i större utsträckning, få vara delaktiga i politiken. Detta för att engagemanget och delaktigheten ska öka så ska medborgarnas kritiska tänkande och ifrågasättande främjas.¹⁰⁷ Medborgarnas delaktighet är viktig för att medborgare med olika åldersgrupper och bakgrunder ska få delta, det ska finnas åsikts- och social representation, i de politiska uppdragen och även att medborgarnas inflytande ökar. Medborgarna ska känna tillit för staden, då krävs det att de engagerar sig. De menar att de förespråkar t.ex. en öppen debatt, lättillgänglig information och att medborgarna ska ha möjligheter att lämna förslag till politiska församlingar.¹⁰⁸ Ulf Kamne som är nuvarande

¹⁰³ Ibid. s.68-69

¹⁰⁴ Ibid. s.24

¹⁰⁵ Ibid. s.36

¹⁰⁶ Ibid. s.36

¹⁰⁷ Miljöpartiet. (2014). *Kommunpolitiskt handlingsprogram Miljöpartiet de gröna i Göteborg 2014-2018*.

Hämtad 2015-12-17, från https://docs.google.com/file/d/0B_sBhg-vUKZGWXFkaDhEMTAxWHc/edit?pref=2&pli=1 s. 2

¹⁰⁸ Ibid. s.4

gruppledare i Göteborg menar att trängselskatten krävs för att satsningarna på trafiksystemet ska kunna fullföljas och för att klimatmålen ska uppnås.¹⁰⁹

2015 hävdar Miljöpartiet på deras hemsida att anledningarna till varför de väljer att inte följa folkomröstningen är för att de anser att miljöförlusterna blir för stora, att människor dör i förtid på grund av luftföroreningar går inte att ignorera. De anser att det inte finns några andra alternativ till trängselskatten som ger de effekter på miljön, trafiken och medborgarnas hälsa. Även om de vill uppmuntra till deltagande och fler folkomröstningar i framtiden är göteborgarna viktigare än att ett ogenomtänkt beslut tas. Återigen hävdar de att inga beslut har tagits på odemokratiska grunder och att kommunfullmäktige var nästan enat, en demokrati utgörs inte enbart av folkomröstningar.¹¹⁰ Miljöpartiet hävdar även att folkomröstningen inte handlade om Västlänken, men oppositionen fick det allt framstå som det, medborgarna var egentligen emot Västlänken och inte trängselskatten.¹¹¹

I debatten efter resultatet av folkomröstningen om trängselskatten i kommunfullmäktige, 2015, debatterade Miljöpartiet utefter liknande argument de använt tidigare. De har som parti sedan 2006 gått på val på Västsvenska partiet och varit tydliga med det. De påpekar hur viktigt det är att vi uppnår klimatmålen och att trängselskatten lyckats med att minska biltrafiken, och skapa renare luft. Under dessa debatter har partiet fått mycket kritik från Vägvalet angående deras partiprogram och direktdemokrati. Man ser det som att folkomröstningar och andra deltagande former är viktiga komplement till den representativa demokratin.

”Vi har respekt för folkomröstningsresultatet och vi förstår att det finns många som vill ta bort trängselskatten. Men när vi ser på det i sin helhet har vi gjort bedömningen att slopandet av trängselskatten skulle få alldeles för stora konsekvenser för den framtida hälsan och miljön i Göteborg.”

¹⁰⁹ Miljöpartiet. (2014). *Pressmedelände- Folkomröstningen handlar om trängselskatten*. Hämtad 2015-12-17, från <http://www.mp.se/goteborg/just-nu/pressmeddelande-folkomrostningen-handlar-om-trangselskatten>

¹¹⁰ Miljöpartiet. *Trängselskatten behövs för Göteborgs framtid*. Hämtad 2015-12-12, från <http://www.mp.se/goteborg/trangselskatten>

¹¹¹ Ibid

Säger Ulf Kamne.¹¹² Angående Miljöpartiets partiprogram menar Kamne att man blivit fel citerad då man välkomnar folkomröstningar angående lokala frågor och menar att denna situation är större än så.¹¹³

7.4. Moderaterna

Moderaternas åsikter i frågan gällande om en folkomröstning ska genomföras eller ej har skiftats mellan åren 2011 och 2015. Redan 2011 fick partierna i kommunfullmäktige ta ställning till om de ville ha en folkomröstning angående trängselskatt. I ett yttrande tillsammans med Folkpartiet och Kristdemokraterna säger Moderaterna att de inte vill se en folkomröstning angående trängselskatten då det kommer äventyra det Västsvenska paketet. Även att beslutet angående trängselskatt och Västsvenska paketet tagits i samspel med tre folkvalda församlingar Kommunfullmäktige, Regionfullmäktige och Riksdagen. Samt att paketet i sig är så pass viktigt för tillväxten och infrastrukturen i staden att trängselskatt är det bästa sätt att finansiera projekten.¹¹⁴ 2013 hade man som parti ändrad uppfattning till en folkomröstning Moderaterna valde att ställa sig positivt till det. Jonas Ransgård, kommunalråd och gruppleddare för Moderaterna Göteborg som själv ställde sig kritisk till en folkomröstning uttalar följande till GP: *”Det är tiotusentals göteborgare som vill ha den här omröstningen och har krävt den med sina namnunderskrifter. Det måste man väga in.”*¹¹⁵ I samma artikel säger Gunnar Ek, kommunfullmäktige

¹¹² Yttrande 2015/3 § 8. s.43-44

¹¹³ Ibid, s.98

¹¹⁴ Handling 2011/54 *Folkinitiativ genom namninsamling för folkomröstning om trängselskatten i Göteborg.*

Tillgänglig:

[http://www5.goteborg.se/prod/Intraservice/Namndhandlingar/SamrumPortal.nsf/E9BE3ACC764D6034C125786B0049DBB6/\\$File/KF_Handling_2011_nr_54.pdf?OpenElement](http://www5.goteborg.se/prod/Intraservice/Namndhandlingar/SamrumPortal.nsf/E9BE3ACC764D6034C125786B0049DBB6/$File/KF_Handling_2011_nr_54.pdf?OpenElement) s.3

¹¹⁵ Genborg, K. Svensson, P. (2013, 20 maj). Ja till folkomröstning. *Göteborgs Posten*. Hämtad: 2015-12-11, från <http://www.gp.se/nyheter/goteborg/1.1681767-ja-till-folkomrostning>

”Jag har haft många samtal med medborgare som ringt, massor av mail, demokratin har varit avgörande. Om så många vill ha folkomröstning skall de få det. Men jag är övertygad om att det blir ett klart ja till Västsvenska paketet och finansiering via trängselskatter.”¹¹⁶

Överstående citat beskriver Moderaternas övergripande argument för försvaret till varför man vill ha en folkomröstning samt hur man fortsätter försvarar det Västsvenska paketet. Moderaterna väljer att ställa sig bakom en folkomröstning angående trängselskatten men menar att paketet inte nödvändigtvis behöver äventyras då en folkomröstning är viktig ur en demokratispekt då de menar att det är viktigt att förankra beslut hos medborgarna.¹¹⁷ I yttrande från 2013 i kommunfullmäktige angående hur partierna ställer sig till en folkomröstning om trängselskatt argumenterar man samma linje. Ek menar att en folkomröstning kommer skapa ett engagemang hos medborgarna och att de då får ta ansvar för hur de röstar och ta ansvar för finansieringen av paketet. Att ifall man gemensamt som partier tar ansvar av en folkomröstning kan man få ett ja i frågan. Att på så sätt få medborgare att förstå paketet och finansdelen på ett annat sätt än det gör idag.¹¹⁸ Ransgård belyser att det finns en stor grupp i Göteborg som vill rösta om det vilket inte kan förbises.¹¹⁹ *”Det vi ska ta ställning till i dag är en ren demokratifråga angående folkinitiativet.”* Jonas Schönemann, Kommunfullmäktige argumenterar hur viktigt det är att följa lagen om folkinitiativ. Schönemann i linje men Ek menar på att det är viktigt att lyssna till göteborgarna då man kan se en splittring mellan politiker och medborgare. *”Många av de tycker inte att det är problem med Västsvenska paketet utan är irriterade att man inte lyssnat på dem. Jag hoppas att man för en gångs skull kan lyssna på våra väljare, på dem som har sett till att vi sitter här.”* Schönemann betonar även hur viktigt Moderaterna tycker paketet är men att demokratifrågan och folkomröstningen är viktigare. Han uttrycker det som vare sig det blir ja eller nej i omröstningen är det politikernas uppgift att förklara för medborgarna vad resultaten innebär. Att göteborgarna kommer att

¹¹⁶ Ibid

¹¹⁷ Nya Moderaterna Göteborg. (2013). *Folkinitiativet gällande rådgivande folkomröstning om trängselskatt*. Hämtad 2015-12-11, från <http://www.moderat.se/nyhetsartikel/folkinitiativet-gallande-radgivande-folkomrostning-om-trangselskatt>

¹¹⁸ Yttrande 2013/5 § 9 *Folkinitiativ gällande folkomröstning om trängselskatt i Göteborg*. Tillgänglig: [http://www5.goteborg.se/prod/Intraservice/Namndhandlingar/SamrumPortal.nsf/89EFF47202252541C1257B860020390C/\\$File/Yttrande_2013_nr_5.pdf?OpenElement](http://www5.goteborg.se/prod/Intraservice/Namndhandlingar/SamrumPortal.nsf/89EFF47202252541C1257B860020390C/$File/Yttrande_2013_nr_5.pdf?OpenElement) s. 59

¹¹⁹ Ibid. s 45

lyssnar på oss då vi behöver tillväxt i regionen.¹²⁰ Således bifaller Moderaterna förslaget om en folkomröstning 2014.

Efter valet 2014 och in till 2015 då man diskuterar hur man ska hantera resultatet av folkomröstningen uppstår det en tydlig spricka i partiet till hur man ska förhålla sig till resultatet. Ransgård argumenterar för att paketet är väldigt viktigt för framtiden, att man utrett alternativ till trängselskatten och kan dra slutsatsen att detta är det bästa alternativet. Samt att det inte är på grund av informations brist som det finns en opposition till frågan utan att det handlar om att man inte är mottaglig till förändring och att om man vill satsa på framtiden måste man vara beredd att växa.¹²¹ Vidare yrkar han till att man behåller trängselskatten i Göteborg. Ransgård betonade genom valrörelsen att folkomröstningen var rådgivande vilket är det ställningstagande Moderaterna som parti ställt sig bakom.¹²² På deras hemsida 2015 har de en tydlig linje som beskriver hur viktigt Västsvenska paketet är för Göteborg och regionen. För att paketet ska få full effekt krävs alla delar inom det även trängselskatten som är viktig ur en miljösynvinkel.¹²³

I intervju 2014 efter att valresultatet att medborgare ville ha en folkomröstning belyser Ransgård sprickan i partiet samt att han själv alltid varit skeptisk till en folkomröstning.

”Jag var tydlig med vad jag tyckte och de problem jag såg med att genomföra omröstningen. Partiet hade en annan åsikt. Det är inte så mycket mer med det. Man ska föra fram partiets åsikt och den är inte alltid exakt samma som ens egen.”

¹²⁰ Ibid s.20

¹²¹Yttrande 2015/3 § 8. *Hantering av resultat från folkomröstning beträffande trängselskatt mfl frågor.* Tillgänglig:

[http://www4.goteborg.se/prod/intraservice/namndhandlingar/SamrumPortal.nsf/A92BE574649034C0C1257E290048D326/\\$File/yttrande%202015%20nr%203.pdf?OpenElement](http://www4.goteborg.se/prod/intraservice/namndhandlingar/SamrumPortal.nsf/A92BE574649034C0C1257E290048D326/$File/yttrande%202015%20nr%203.pdf?OpenElement) s. 43-44

¹²² Karlsson, C. (2014, 27 oktober). Chatten om trängselbeslutet med Ransgård (M). *Göteborgs Poster*. Hämtad: 2015-2-11, från <http://www.gp.se/nyheter/goteborg/1.2529651-chatten-om-trangselbeslutet-med-ransgard-m->

¹²³ Nya Moderaterna. (2015). *Investeringar för framtiden i Göteborg och Västsverige*. Hämtad 2015-12-4, från <http://www.moderat.se/goteborg/vastsvenska-paketet>

Vidare uppmärksammar han problematiken att följa resultatet då han menar att medborgarna menar olika saker med sitt ja till folkomröstning, då det är svårt att tolka ifall man är skeptisk till trängselskatten eller hela paketet.¹²⁴

¹²⁴ Grahn-Hinnfors, G. (2014 14 oktober). Jonas Ransgård hoppas få styra. *Göteborgs Posten*. Hämtad 2015-12-14, från <http://www.gp.se/nyheter/goteborg/1.2506273-jonas-ransgard-hoppas-fa-styra#sthash.R1a0HVRodpuf>

8. Analys

Vi väljer att dela in analysen efter de olika demokratiska idealen ifall partierna passar in på mer än ett ideal samtidigt. Ifall vi inte funnit någon relevant koppling mellan partiet och idealet nämner vi inte partiet under den rubriken.

8.1. Deliberativ demokratisyn

Gällande det deliberativa demokratiidealet ansåg vi att det finns relevant koppling till Vägvalet, Miljöpartiet och Moderaterna.

8.1.1. Vägvalets koppling till deliberativ demokrati

Vägvalet uppmuntrar till diskussion och debatt, alla ska uttrycka sin åsikt och i deliberativ demokrati är detta den grundläggande byggstenen, att diskussionen har en fundamental betydelse för demokratin och ska uppmuntras. Att de ledande politikerna i Göteborg inte följer detta menar Vägvalet är en krigsförklaring och leder till att besluten som fattats är odemokratiska. Vägvalet menar att medborgarna har kapacitet och kompetens att bilda sig en uppfattning och ha åsikter och att eftersom de påverkas ska de vara delaktiga i diskussionen och beslutsprocessen, detta stämmer överens med Dryzek och Dunleavys antagande om individer, att de har en kapacitet att bedöma utefter sina egna preferenser och värderingar och delta i den politiska dialogen. Dock menar partiet att det i Göteborg aldrig skedde en diskussion. Det ska finnas en kanal mellan medborgarna och politikerna och i en deliberativ demokrati ska det finnas just en kontakt mellan medborgarna och de folkvalda representanterna. Vägvalet har lagt fram ett förslag som alternativ till Västlänken och trängselskatten och försöker övertala inte bara medborgarna, utan även politikerna att detta är det bästa alternativet, något som passar det deliberativa demokratiidealet bra, då det i deliberativ demokrati är det inte det förslag som har majoriteten bakom sig som ska vinna utan det med bäst argument.

8.1.2. Miljöpartiets koppling till deliberativ demokrati

Om vi utgår ifrån vad Miljöpartiet säger sig ha som mål i sin kommunpolitiska handlingsplan, går det att säga att det finns mycket som passar in i det deliberativa demokratiidealet. Att medborgarnas möjlighet till deltagande ska öka och en ökad debatt stämmer in på Youngs ide om deliberativ demokrati där en öppen diskussion och utbytet av åsikter är det som gör en process demokratiskt, de som påverkas av beslutet ska även vara med och ta beslutet för att det ska vara legitimt. Young säger även att röstning är något som används när det inte går att uppnå konsensus eller när det inte är ekonomiskt försvarbart att försöka uppnå konsensus. Miljöpartiet menar att trängselskatten är för viktig för att tas bort och enligt deliberativ demokrati borde det då röstas om det eftersom det inte går att uppnå konsensus. Men Miljöpartiet motsatte sig en folkomröstning och efter omröstningen ändå genomfördes var de för att inte följa beslutet, alltså följer de inte det deliberativa idealet, trots att de på många sätt förespråkar det. Men de motiverar sitt beslut ofta med argumentet att det är för Göteborgarnas bästa, de menar alltså att de sätter allmänintresset först, något som ska göras inom den deliberativa demokratin.

8.1.3. Moderaternas koppling till deliberativ demokrati

2013 och upp till valet argumenterar Moderaterna för att man ska respektera folkets vilja, samt att det är viktigt att förankra beslut hos dem. I en deliberativ demokrati förutsätter man att medborgarna har rätt till att vara delaktiga, vilket legitimerar besluten, genom medborgarnas medverkande i deliberation kring de frågor som rör besluten. Det bästa förslaget vinner och inte förslaget som har flest backare. I yttrande från 2013 säger de att det är politikernas uppgift att förklara för folket till vad ett ja eller nej betyder vilket förutsätter en dialog mellan de två parterna. Genom upplysning ska medborgarna bli förnuftiga och rationella enligt idealet vilket även överensstämmer med partiets linje då de argumenterar i yttrandet att göteborgarna kommer att lyssna på oss. Att de valde 2015 att motsätta sig resultatet kan tolkas som att bästa argumentation vann inte det förslag med flest backare. Inte att man ignorerade resultatet utan man såg till hela diskussionen och följde bäst argumentation. Det är genom diskussioner som det skapar legitimitet för beslutsprocessen. Att ta hänsyn till demokratispekten betonas av partiet till en stor anledning till varför man ställde sig positivt till en folkomröstning.

8.2. Direktdemokratisyn

Gällande det direktdemokratiska idealet ansåg vi att det finns relevant koppling till Vägvalet, Miljöpartiet och Moderaterna

8.2.1. Vägvalets koppling till direktdemokrati

I en direktdemokrati ska det finnas en social kontext för medborgarna i den aktuella frågan, att de som påverkas ska vara delaktiga, vilket Vägvalet är tydliga med att de anser. Genom att medborgarna får komma till tals blir processen legitim anser partiet och detta är viktigt i direktdemokratin, att politiken blir fullständig genom aktivt deltagande. Medborgarna ska känna att deras åsikt och input är meningsfull och att politikerna lyssnar på vad de har och säga. Vägvalet kritiserar de folkvalda representanterna för att inte ha gjort just detta och menar att beslutsprocessen då tappar sin legitimitet. Partiet förespråkar viktiga direktdemokratiska mekanismer, så som folkinitiativ och folkomröstning och Vägvalet har varit en central aktör i de två folkinitiativ som startats och sedan folkomröstningen som genomfördes.

8.2.2. Miljöpartiets koppling till direktdemokrati

Partiet har sagt att de välkomnar folkomröstningar och vill att medborgarna ska ha möjlighet att lämna förslag till de folkvalda församlingarna, vilket är klassiska direktdemokratiska mekanismer. Något som är grundläggande i direktdemokrati är att medborgarna ska känna att deras åsikt och input är meningsfull och att de är de som beslutar över dem själva, men eftersom Miljöpartiet väljer att gå emot medborgarnas vilja, först om en folkomröstning skulle genomföras alls och sedan gällande resultatet av folkomröstningen, går det att hävda att de inte utgår ifrån ett direktdemokratiskt ideal.

8.2.3. Moderaternas koppling till direktdemokrati

Eftersom Moderaterna röstade för en folkomröstning kan man argumentera för att de platsar in under direktdemokrati. Folkomröstningar och medborgarinitiativ ses som viktiga delar i idealet. Att som parti stötta dessa är klar incitament till direktdemokrati. Inom idealet ska medborgarnas input kännas viktig och allt ska inte endast bestämmas av en utomstående beslutsfattare. Partiet nämner hur viktigt det är att lyssna på medborgarna och deras vilja till att ha en folkomröstning, det måste respekteras samt lagen om folkomröstningar. Även ur ett demokratiperspektiv hävdar de att man behöver arbeta för en folkomröstning. Splittring mellan politiker och medborgare i frågan uppmärksammas av partiet genom att agera för en folkomröstning ger man tillbaka en viss del av makten till folket.

8.3. Konkurrensdemokratisyn

Gällande det konkurrensdemokratiska idealet ansåg vi att det finns relevant koppling till Socialdemokraterna, Miljöpartiet och Moderaterna.

8.3.1. Socialdemokraternas koppling till konkurrensdemokrati

Socialdemokraterna har genom åren hållit samma linje. De är tydliga med varför de ställer sig negativt till en folkomröstning. Socialdemokraternas största argument består utav att man inte är villig att äventyra det Västsvenska paketet vilket trängselskatten delvis ska finansiera. Samt att man genom representativa val har fått den legitimitet som krävs för att ta beslut och att det är det resultatet som är viktigast och ses som mest legitimt. Genom dessa ställningstaganden kan argumentationen göras för att partiet för en viss elitisk syn till demokrati och styrs utav det konkurrensdemokratiska idealet. Att politiker är de som borde ha fullmakt. Genom att inte följa resultatet kan det tolkas att man som parti vet vad som är bäst för kommunen. Även att medborgarna möjligen inte har samma insyn som de själva då man uttrycker det som att man inte är beredd att äventyra den Västsvenska paketet som ses som extremt viktigt för regionen. Vilket kan spåras i Schumpeters antagande då han menar på att väljare styrs av impulser och låg politisk kapacitet. Partiet är medveten om att man går mot folkviljan men att det är så pass viktigt att man inte kan tillgodo se den. Konkurrensdemokrati yttrar på att efter man som väljare röstat in politiker i beslutssamfund har man slut gjort sitt uppdrag. Medborgare kan inte gå tillbaka på sin röst politikerna har föll makt att ta beslut och väljare ska inte påverka efter valen

endast i vallokalen. Vilket man kan spåra i Socialdemokraternas agerande och argumentation till varför de inte vill se en folkomröstning då de redan fått legitimitet att ta beslut av väljarna genom val.

8.3.2. Miljöpartiets koppling till konkurrensdemokrati

I en konkurrensdemokrati styr medborgarna genom att de väljer sina ledare. Det är så besluten blir legitima, att de som är beslutare är folkvalda och de ska inte påverkas i efterhand, och en folkomröstning påverkar ju i efterhand, när de redan fått mandat från medborgarna. Miljöpartiets ställningstagande passar i viss utsträckning in på detta då de vid flera tillfällen sagt att de gått till val med sina ställningstagande gällande trängselskatten, och blivit valda, och därför fått mandat att fatta de beslut de gjort, de har därför uppfyllt demokratikraven. De anser även att detta är en allt för viktig fråga för att ett ogenomtänkt beslut ska tas, och utifrån dessa uttalande anser vi att de menar att medborgarna inte har kompetensen att fatta beslut i frågan, vilket Schumpeter anser är ett argument för konkurrensdemokrati, väljarna har inte möjlighet att skapa sig en bildad uppfattning. Medborgarna kan bara se till egenintresset och i denna situation menar Miljöpartiet att allmänintresset är viktigare.

8.3.3. Moderaternas koppling till konkurrensdemokrati

Moderaternas argumentation från 2011 består ut av att man inte är bered att äventyra paketet samt att beslutet har tagits av folkvalda församlingar vilket ger de legitimitet. Här finner man spår av konkurrensdemokrati då det kan argumenteras att partiet ser sig veta bättre än folket och vill då inte höra deras input. Även i yttrande 2015 angående hur man ska hantera folkomröstningen då man uttrycker det som att resultatet handlar inte om informations brist utan att medborgarna inte är mottagliga till förändring och staden måste växa därför väljer man att motsätta sig resultatet. Partiet måste bortse från medborgarnas vilja för att ta bra beslut. Schumpeter menar att väljare har inte samma insyn eller lika kapabla att ta beslut som politiker, därför ska de endast vara delaktiga då de röstar inte mellan val.

Att partiet valde att ändra uppfattning angående folkomröstningen och ställde sig positivt till den kan ses som en form av röstmaximering. Schumpeter beskriver politiska val som

marknadsprocess där väljarna är konsumenter som politikerna slåss om. Här kan man finna motiv till Moderaternas ändring i frågan. Att de agerade utifrån att vinna röster vilket även kan förklara till varför de argumenterade för att senare inte följa resultatet. Då ifall de agerade utifrån röstmaximering endast hade en positiv inställning till en folkomröstning för att vinna röster i kommunvalet som skedde samtidigt och inte för att de tyckte det var viktigt för att medborgarna att få vara en del av beslutsfattandet.

8.4. Valdemokratisyn

Gällande det valdemokratiska idealet anser vi att det finns relevant koppling till Socialdemokraterna, Miljöpartiet och Moderaterna.

8.4.1. Socialdemokraternas koppling till valdemokrati

Socialdemokraterna belyser representativ demokrati och hur det är landets främsta form av demokrati samt att det är i kommunvalen som partier får legitimitet för sitt handlande. Vilket även kvalificerar de för att platsa under valdemokrati. Där likt konkurrensdemokrati ses valen som medborgarnas sätt att utkräva ansvar. Valdemokrati betonar vikten av att medborgarna är väl informerade angående politiskt agerande samt att det ska finnas åsiktsöverensstämmelse mellan politiker och väljare. Vilket Socialdemokraterna hävdar finns då de fått dubbelt så många röster som Vägvalet och Sverigedemokraterna i kommunvalet och menar att det är väsentligare än folkomröstningen. Till skillnad från konkurrensdemokrati kan väljarna rösta utifrån vad partier säger de ska göra inte på grund ut av vad de gjort tidigare. Konstaterandet av detta kan spåras i Socialdemokraternas politiska agerande då de argumenterar att den representativa demokratin och valresultaten till kommunvalen är de viktigaste. De som röstade för Socialdemokraterna i kommunvalet röstade för hela deras politik och linje och att de måste respektera väljarna vilket då gör att partiet inte följer den rådgivande folkomröstningen.

8.4.2. Miljöpartiets koppling till valdemokrati

I en valdemokrati utformar medborgarna politiken då de väljer ledarna, medborgarna får information om vad partiet har gjort under föregående mandatperiod och vill göra under kommande mandatperiod och blir därefter valda. Detta är något som Miljöpartiet använder som argument. Att de sedan 2002 gått till val på samma ide och därför har medborgarna haft möjlighet att utkräva ansvar om de varit missnöjda. Även att de blivit valda motiverar att medborgarna är nöjda med de idéer som Miljöpartiet har. De har motiverat de beslut de tagit till medborgarna och gett information, vilket ska ske i en valdemokrati och medborgarna ska inte påverka mellan valen.

8.4.3. Moderaternas koppling till valdemokrati

Genom att Moderaterna 2011 tar upp att beslut togs av representativa församlingar samt att de tydligt motiverade till varför beslut togs platsar de till valdemokrati. Valdemokrati menar att de folkvalda representanterna kan vara lyhörda för medborgarnas vilja och ha en kommunikation med dem mellan valen. Men det betonas att mellan valen är det just de folkvalda representanterna som bestämmer och har den beslutsfattande makten. I och med att partiet ställde sig positivt till att lyssna på folkets vilja genom en folkomröstning kan det hävdas att de är positiva till en kommunikation mellan parterna. Även att de som representanter av folket tog ett exekutivt beslut och valde att motsätta sig resultatet av folkomröstningen belyser de ideal inom valdemokrati, som nämnts ovan.

9. Slutsatser

Utifrån tidigare forskning kan vi se överensstämmelser med vår forskning. Karlsson, Gilljam och Sundell tar exempelvis upp att mindre partier ofta står för en deltagarorienterad demokrati medan större partier ofta står för en representativ demokrati. Utifrån vår undersökning kan vi hävda att tidigare forskning stämmer överens med våra egna slutsatser. Vägvalet är de som fokuserar mest på deliberativ och direktdemokrati, som är deltagarorienterade ideal medan Socialdemokraterna och Moderaterna, som är de stora partierna i kommunen, tydligt står till större del för val- och konkurrens demokratiska ideal. Miljöpartiet, är de som ”blandar” idealen mest, och de inte ett litet lokalt parti men inte heller ett av de största. Karlsson och Gilljam tar även upp att politiker ställer sig emot en folkomröstning då de handlar om frågor de anser att de inte kan ändra sin ställning i. Vilket är de vanligaste argumentet för samtliga partier som ställer sig emot folkomröstningen och resultatet. Socialdemokraterna, Miljöpartiet och Moderaterna säger alla tre att de anser att paketet är så pass viktigt att de inte kan äventyra det vilket stämmer överens med tidigare forskning till varför man motsäger sig resultatet. Även att ett beslut i kommunstyrelsen väger tyngre än en folkomröstning vilket vi även kan spåra i Socialdemokraternas utlåtande kring hur viktigt partiet är och att besluten som tagits har gjort de i politiska samfund vilket kan tolkas som att det väger tyngre än en folkomröstning.

Vidare kan vi dra slutsatsen att de olika partierna kan passa in på flera olika demokratiska ideal, även ideal som motsäger varandra. De olika partiernas ställningstagande kan variera över tid och även under samma period kan ta ställning som genomsyras av väldigt olika ideal. Vilket leder oss till att ta slutsatsen att i samhället finns idealen som ”blandmodeller” som används och förespråkas och inte enbart som renodlade ideal. Det faktum att Moderaterna ändrat ställningstagande kan kopplas ihop med röstmaximering, som nämnts i analysen och vilket leder oss till slutsatsen att partier kan officiellt stå för ett demokratiskt ideal men i det verkliga agerandet så är det ett annat demokratiskt ideal som genomsyras deras agerande. Något annat som styrker detta är även Miljöpartiets ställningstagande, där de tydligt står för mer aktivt deltagande av medborgarna, vilket passar in på det deliberativa idealet och trots att de säger att de förespråkar direktdemokratiska mekanismer, folkomröstningar, var de emot det. De försvarar detta med att medborgarna inte röstade om trängselskatten utan de röstade nej för att de ogillade Västlänken, detta eftersom oppositionen fick det att verka som att det var det

folkomröstningen handlade om, detta är något som direktdemokrati faktiskt fått kritik för. I fallet angående folkomröstningen gällande trängselskatten agerar Miljöpartiet inte utefter deras första ställningstagande utan argumenterar utifrån det valdemokratiska idealet. Detta stärker vår slutsats angående att idealen kan användas i kombination till varandra.

Även om vi anser att alla partierna genomsyras av flera olika ideal, så tänker vi att Vägvalet främst argumenterar utifrån ett deliberativt ideal. Detta för att de förespråkar debatt, diskussion och deltagande från medborgarna i så stor utsträckning. Gällande Socialdemokraterna står det främst mellan valdemokrati och konkurrens demokrati, men i slutändan anser vi att det är valdemokrati. Detta för att partiet menar att väljarna är informerade om politikernas agerande och har förståelse för handlandet. Socialdemokraterna menar även att medborgarna röstar utefter vad partiet vill göra, och inom konkurrensdemokrati så är ett val istället en form av ansvarsutkrävande, alltså vad partierna har gjort. Men vi finner det svårt att placera in Socialdemokraterna i ett fack eftersom de å ena sidan säger att de följer folkets vilja eftersom de följer det allmänna kommunalvalet, vilket gör att de kan placeras in under valdemokrati. Men å andra sidan säger de att de går emot folkviljan när de inte följer folkomröstningen, för att de anser att paketet är så pass viktigt att det inte går att följa folkets vilja, vilket är enligt konkurrensdemokrati. Miljöpartiet är även svårt att definiera då de i deras kommunpolitiska handlingsprogram så tydligt utgår ifrån deliberativ- och direktdemokratiska ideal men de i praktiken tar ställning utifrån ett valdemokratiskt ideal. Utifrån vår empiri genomsyras Moderaternas ställningstagande främst av konkurrensdemokrati för att vi finner tecken som tyder på att de arbetar med röstmaximering och att det kan till viss del förklara deras skiftande ställningstagande under åren. Det är även det parti som vi sätt skiftas mest i frågan över tid. De övriga partierna har varit väldigt tydliga och konsekventa med sina ställningstagande över tid och mellan valen.

Avslutningsvis tar vi med oss att de partier vi undersökt argumenterar och agerar utifrån olika demokratiska ideal. Det går att se vilka demokratiska ideal som genomsyrar partiernas ställningstagande. Men i undersökningen ser vi att partierna kan utgå ifrån olika demokratiska ideal när de gör olika ställningstaganden i samma fråga, de kombinerar alltså idealen och skapar ”blandmodeller”. Förslag till vidare forskning kan vara att undersöka Moderaternas agerande djupare i deras roll som oppositions parti då det kan vara en möjlig förklaring till partiets agerande. Som oppositions parti kan det vara som så att partiet är friare och behöver inte gör

verklighet av sin politik vilket gör att de inte behöver ta ansvar på samma sätt. Detta kan vara en intressant studie att göra.

10. Referenslista

Forskningsreferenser

Elektroniska källor:

Gilljam, Mikael, David Karlsson & Anders Sundell [2010-05-19]: Politikerenkäten, blogg på Dagens Samhälles webbplats

[<http://politikerenkat.dagenssamhalle.se/2010/05/kommunpolitiker-tycker-inte-om.html>]

Riksdagen. (2015). *Vad är demokrati?* Hämtad 2015-11-24, från

<https://www.riksdagen.se/sv/Sa-funkarriksdagen/Fragor--svar/Demokrati/Skriv-in-fragan-har1/?sid=38343>

Sveriges Radio. (2014). *Kritik mot Göteborgs Politiker efter nej till trängselskatt*. Hämtad 2015-10-13, från <http://sverigesradio.se/sida/artikel.aspx?programid=83&artikel=5988708>

Sveriges Riksdag. (2013). *Demokrati*. Hämtad 2015-11-12. från

<http://www.riksdagen.se/sv/Sa-funkar-riksdagen/Demokrati/>

Trafikverket. (2014). *Trängselskatt i Göteborg*. Hämtad 2015-12-09 från

<http://www.trafikverket.se/nara-dig/Vastra-gotaland/Vastsvenska-paketet/Trangselskatt-i-Goteborg---Vastsvenska-paketet/>

Lagar:

SFS 1974:152. *Kungörelse om beslutad ny regeringsform*. Stockholm: Justitiedepartementet

Litteratur:

Bengtsson, Å. (2008). *Politiskt deltagande*. Lund: Studentlitteratur.

Beramendi, V. Ellis, A. Kaufman, B. Kornblith, M. LeDuc, L. McGuire, P. Schiller, T.

Svensson, P. (2008). *Direct Democracy: The International IDEA Handbook*. Strömsborg: International IDEA. s.1

Bergström, G. Boréus, K. (2005). *Textens mening och makt*. Lund: Studentlitteratur

Bryman, A. (2012). *Social research methods*. Oxford: Oxford University Press

Cunningham, F. (2002). *Theories of Democracy: A critical introduction*. Cambridge: Cambridge University Press

Dryzek J. & Dunleavy P. (2009) *Theories of the democratic state*. Palgrave Macmillan: London.

Esaiasson, P. Gilljam, M. Oscarsson, H., & Wängnerud, L. (2012). *Metodpraktikan: Konsten att studera samhälle, individ och marknad*. Stockholm: Norstedts Juridik AB.

Gilljam, M., & Hermansson, J. (2003). *Demokratiska mekanismer*. Malmö: Liber.

Held, D. (1987). *Demokratimodeller Från klassisk demokrati till demokratisk autonomi*. Göteborg: Bokförlaget Daidalos AB

Premfors, R., Roth, K. (2004) *Deliberativ Demokrati*. Lund: Studentlitteratur.

Schumpeter, J. (1947). *Capitalism, Socialism and Democracy*. New York: Harper & Brothers Publishers

Young, I. M. (2000). *Inclusion and democracy*. Oxford: Oxford University Press.

Rapporter:

Jungar, A. (2013). *Det reformerande folkinitiativet Erfarenheter 2011-2013*. (SKL-rapport, 2013). Stockholm: Sveriges Kommuner och Landsting, Södertörns högskola

Karlsson, D. Gilljam, M. (2014). *Den lokala demokratins utmaningar*. (Demokratiutredning 2014). Göteborg.

Karlsson, D. (2006). *Den Svenske Borgmästaren. Kommunstyrelsens Ordförande och den Lokala Demokratien*. (2006:80). Göteborg: Förvaltningshögskolan, Göteborgs universitet.
Oscarsson, Henrik (2003). *Demokratitrender*. SOM-rapport, 32. Göteborg: SOM-institutet.

SOU:

SOU 1998:155. *Lokala Demokratiexperiment: exempel och analys*. Stockholm: Kulturdepartementet.

SOU 2000:1. *En uthållig demokrati!: Politik för folkstyrelse på 2000-talet*. Stockholm: Kulturdepartementet

Tidningsartiklar:

Wikström, S. (2015, 19 Mars). Trängselskatten blir kvar i Göteborg. *GT*. Hämtad 2015-12-16 från www.expressen.se/gt/trangselskatten-blir-kvar-i-goteborg/

Larsson, A. (2015-05-09). Anna Johansson: Inget kan stoppa Västlänken. *Göteborgs Posten*. Hämtad 2015-11-12, från: <http://www.gp.se/nyheter/goteborg/1.2709604-anna-johansson-inget-kan-stoppa-vastlanken#sthash.4waA5W05.dpuf>

Vetenskapliga artiklar:

Amnå, E. (2006) Playing with fire? Swedish mobilization for participatory democracy, *Journal of European Public Policy*, 13(4), 587-606, DOI: 10.1080/13501760600693952. s.599

Waylen, G. (2015). Engendering the ‘Crisis of Democracy’: Institutions, Representation and Participation. *Government and Opposition*, 50, pp 495-520 doi:10.1017/gov.2015.7 s.496

Uppslagsverk:

Andrén, N. Direkt Demokrati. I *Nationalencyklopedin*. Tillgänglig: <http://www.ne.se/uppslagsverk/encyklopedi/lang/direkt-demokrati> (hämtad 2015-11-16)

Youtube:

[Göteborg21]. (2015-09-03). *Theo Papaioannou: Jag gråter för Göteborg under Hulthéns ledning* [Videofil]. Hämtad från <https://m.youtube.com/watch?v=xcDFmtbDD58>

Empiri

Tidningsartiklar:

Fredriksson, J. (2012, 5 september). Politikerna bluffade om trängselskatterna. *GT*. Hämtad 2015-12-21, från: <http://www.expressen.se/gt/folkomrosta/politikerna-bluffade-om-trangselskatterna/> 5 sep 2012

Genborg, K. Svensson, P. (2013, 20 maj). Ja till folkomröstning. *Göteborgs Posten*. Hämtad: 2015-12-11, från <http://www.gp.se/nyheter/goteborg/1.1681767-ja-till-folkomrostning>

Grahn-Hinnfors, G. (2014 14 oktober). Jonas Ransgård hoppas får styra. *Göteborgs Posten*. Hämtad 2015-12-14, från <http://www.gp.se/nyheter/goteborg/1.2506273-jonas-ransgard-hoppas-fa-styra#sthash.R1a0HVRodpuf>

Grahn-Hinnfors, G. (2013, 22 Maj). Så säger partierna om trängselskatten. *Göteborgs Posten*. Hämtad 2015-12-13 från <https://www.gp.se/nyheter/goteborg/1.1685093-sa-sager-partierna-om-trangselskatten?m=print>

Hankins, M. (2013, 15 februari). Theo Papaioannou: Man har straffat alla. *GT*. Hämtad 2015-12-01 från <http://www.expressen.se/gt/folkomrosta/theo-papaioannou-man-har-strauffat-alla/>
<http://www.gp.se/nyheter/goteborg/1.1652996--det-gar-att-banta-ner-paketet->

Höglund, J. Larsson, A. (2014, 28 november). Moderaterna: Wannholt utesluts. *Göteborgs Posten*. Hämtad 2015-12-21 från <http://www.gp.se/nyheter/goteborg/1.2560426-moderaterna-wanholt-utesluts>

Johansson, A. (2013). Folkomrösta om hela paketet. Ny tid. Hämtad 2015-12-21, från <http://www.nytid.se/default.aspx?page=3&ledarenytid=230>

Karlsson, C. (2014, 27 oktober). Chatten om trängselbeslutet med Ransgård (M). *Göteborgs Posten*. Hämtad: 2015-2-11, från <http://www.gp.se/nyheter/goteborg/1.2529651-chatten-om-trangselsbeslutet-med-ransgard-m->

Larsson, A. (2015-05-09). Anna Johansson: Inget kan stoppa Västlänken. *Göteborgs Posten*. Hämtad 2015-11-12, från: <http://www.gp.se/nyheter/goteborg/1.2709604-anna-johansson-inget-kan-stoppa-vastlanken#sthash.4waA5W05.dpuf>

Offentliga affärer. (2013, 17 oktober). Theo Papaioannou efterlyser öppenhet i Göteborg. *Offentliga affärer*. Hämtad 2015-12-11 från <http://www.offentligaaffarer.se/2013/10/17/theo-papaioannou-efterlyser-oeppenhet-i-goeteborg/>

Papaioannou, T. (2013, 7 Maj). Det går att banta ner paketet. *Göteborgs posten*. Hämtad 2015-12-01 från

Papaioannou, T. Heyman, T. Håkan, A. (2014, 26 september). Det är enkelt att öppna Västsvenska paketet. *Göteborgs Posten*. Hämtad 2015-12-01 från <http://m.gp.se/nyheter/debatt/1.2499897-det-ar-enkelt-att-oppna-vastsvenska->

paketet?utm_source=wiki.stoppavastlanken.nu&utm_medium=referral&utm_campaign=redirect

Handlingar:

Handling 2011/54 Folkinitiativ genom namninsamling för folkomröstning om trängselskatten i Göteborg. Tillgänglig:

[http://www5.goteborg.se/prod/Intraservice/Namndhandlingar/SamrumPortal.nsf/E9BE3ACC764D6034C125786B0049DBB6/\\$File/KF_Handling_2011_nr_54.pdf?OpenElement](http://www5.goteborg.se/prod/Intraservice/Namndhandlingar/SamrumPortal.nsf/E9BE3ACC764D6034C125786B0049DBB6/$File/KF_Handling_2011_nr_54.pdf?OpenElement)

Handling 2013/86. Folkinitiativ avseende trängselskatten i Göteborg. Tillgänglig

[http://www5.goteborg.se/prod/Intraservice/Namndhandlingar/SamrumPortal.nsf/F916A6048FD5D5FC1257B6D00231ED0/\\$File/Handling_2013_nr_86.pdf?OpenElement](http://www5.goteborg.se/prod/Intraservice/Namndhandlingar/SamrumPortal.nsf/F916A6048FD5D5FC1257B6D00231ED0/$File/Handling_2013_nr_86.pdf?OpenElement)

Yttrande 2013/5 § 9 Folkinitiativ gällande folkomröstning om trängselskatt i Göteborg.

Tillgänglig:

[http://www5.goteborg.se/prod/Intraservice/Namndhandlingar/SamrumPortal.nsf/89EFF47202252541C1257B860020390C/\\$File/Yttrande_2013_nr_5.pdf?OpenElement](http://www5.goteborg.se/prod/Intraservice/Namndhandlingar/SamrumPortal.nsf/89EFF47202252541C1257B860020390C/$File/Yttrande_2013_nr_5.pdf?OpenElement)

Yttrande 2015/3 § 8. Hantering av resultat från folkomröstning beträffande trängselskatt mfl frågor. Tillgänglig:

[http://www4.goteborg.se/prod/intraservice/namndhandlingar/SamrumPortal.nsf/A92BE574649034C0C1257E290048D326/\\$File/yttrande%202015%20nr%203.pdf?OpenElement](http://www4.goteborg.se/prod/intraservice/namndhandlingar/SamrumPortal.nsf/A92BE574649034C0C1257E290048D326/$File/yttrande%202015%20nr%203.pdf?OpenElement)

Youtube:

[Göteborg21]. (2015-09-03). Theo Papaioannou: Jag gråter för Göteborg under Hulthéns ledning [Videofil]. Hämtad från <https://m.youtube.com/watch?v=xcDFmtbDD58>

Elektroniska källor:

Göteborgs Stad. (2015). Samtliga nuvarande politiska uppdrag för Johan Nyhus (S). Hämtad 2015-12-16 från <http://www9.goteborg.se/fortroendevalda/person-uppdrag.asp?inr=3066>

Miljöpartiet. (2014). Kommunpolitiskt handlingsprogram Miljöpartiet de gröna i Göteborg 2014-2018. Hämtad 2015-12-17, från https://docs.google.com/file/d/0B_sBhg-vUKZGWXFkaDhEMTAxWHc/edit?pref=2&pli=1

Miljöpartiet. (2014). Pressmedelände- Folkomröstningen handlar om trängselskatten. Hämtad 2015-12-17, från <http://www.mp.se/goteborg/just-nu/pressmedelände-folkomrostningen-handlar-om-trangselskatten>

Miljöpartiet. Trängselskatten behövs för Göteborgs framtid. Hämtad 2015-12-12, från <http://www.mp.se/goteborg/trangselskatten>

Nya Moderaterna Göteborg. (2013). Folkinitiativet gällande rådgivande folkomröstning om trängselskatt. Hämtad 2015-12-11, från <http://www.moderat.se/nyhetsartikel/folkinitiativet-gallande-radgivande-folkomrostning-om-trangselskatt>

Nya Moderaterna. (2015). Investeringar för framtiden i Göteborg och Västsverige. Hämtad 2015-12-4, från <http://www.moderat.se/goteborg/vastsvenska-paketet>

Socialdemokraterna. (2015). *Här har S i Göteborg samlat vanliga frågor och svar om trängselskatten*. Hämtad 2015-12-17, från [http://www.socialdemokraterna.se/upload/webbforalla/pd/goteborg/Frågor%20och%20svar%20till%20\(S\).doc](http://www.socialdemokraterna.se/upload/webbforalla/pd/goteborg/Frågor%20och%20svar%20till%20(S).doc)

Socialdemokraterna. (2015). Västsvenska paketet behövs för stadens framtid. Hämtad 2015-12-04 från www.socialdemokraterna.se/Webben-for-alla/Partidistrikt/Goteborg/Nyheter/Vastsvenska-paketet-behovs-for-stadens-framtid/